

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 10 december 2018
(OR. en)

15086/18

CFSP/PESC 1150
COPS 470
CSDP/PSDC 712
COHOM 161
RELEX 1047

LÄGESRAPPORT

från: Rådets generalsekretariat

till: Delegationerna

Föreg. dok. nr: 14943/18

Ärende: Kvinnor, fred och säkerhet

- Rådets slutsatser av den 10 december 2018

För delegationerna bifogas rådets slutsatser om kvinnor, fred och säkerhet som antogs av rådet vid dess 3662:a möte den 10 december 2018.

RÅDETS SLUTSATSER OM KVINNOR, FRED OCH SÄKERHET

RÅDET antog följande slutsatser:

1. Jämställdhet och mänskliga rättigheter är centrala europeiska värden och utgör fristående prioriteringar som är integrerade i all EU-politik. Rådet erinrar om Europeiska unionens och dess medlemsstaters engagemang för ett fullständigt genomförande av agendan för kvinnor, fred och säkerhet, som består av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 (2000) och dess uppföljningsresolutioner, och för dess fullständiga integrering i alla EU:s åtgärder till stöd för hållbar fred, säkerhet, mänskliga rättigheter, rättvisa och utveckling, inom ramen för EU:s samarbete med andra regionala och internationella organisationer enligt EU:s globala strategi. Detta ska åstadkommas genom att ett genusperspektiv integreras i all EU-politik, inbegripet inom områdena säkerhet, konfliktförebyggande och konfliktlösning samt långsiktiga fredsbyggande åtgärder. I detta avseende stöder EU och dess medlemsstater genomförandet av agendan för kvinnor, fred och säkerhet i FN.
2. Rådet välkomnar EU:s nya strategi för kvinnor, fred och säkerhet, som bygger på och ersätter 2008 års övergripande strategi för EU:s genomförande av Förenta nationernas säkerhetsråds resolutioner 1325 (2000) och 1820 (2008) om kvinnor, fred och säkerhet. I EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet framhålls behovet av konkreta åtaganden och åtgärder, såväl som behovet av att engagera, skydda och stödja kvinnor och flickor och ge dem egenmakt för att få till stånd en hållbar och varaktig fred och säkerhet som inneboende delar av mänskliga rättigheter och hållbar utveckling, i enlighet med Agenda 2030 för hållbar utveckling och dess mål för hållbar utveckling och samförståndet om utveckling. Rådet välkomnar dessutom den metod som används i agendan för kvinnor, fred och säkerhet för att komma till rätta med konfliktrelaterat sexuellt våld som en del av en sammanhängande kedja av könsrelaterade sårbarheter och könsbaserat våld som är nära sammankopplat med bestående ojämlikhet och mer generella angrepp på jämställdheten samt kvinnors och flickors mänskliga rättigheter, inbegripet digitalt våld samt nät- och cybervåld.

3. Rådet bekräftar återigen att agendan för kvinnor, fred och säkerhet ska ges verkan i alla EU:s yttre åtgärder och som sådan är en viktig del av den integrerade strategin för externa konflikter och kriser, med tanke på de utmaningar som fastställs i FN:s globala studie om FN:s säkerhetsråds resolution 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet. Rådet erinrar om Europeiska unionens och dess medlemsstaters åtagande att fortsätta att använda jämställdhetsanalyser, samla in disaggregerade data (inbegripet om, men inte begränsat till, kön, ålder och funktionsnedsättning) och att integrera genusperspektiv som en central strategi, tillsammans med könsbalans och specifika åtgärder för jämlikhet och kvinnors egenmakt, i alla relevanta politiska ramar, inbegripet inom områdena utrikes- och säkerhetspolitik, utveckling, handel, finanser, humanitärt bistånd, migration, rättsliga frågor och utbildning samt förebyggande och motverkande av våldsbejakande extremism och terrorism.
4. I EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet fastställs åtgärder inom de centrala områdena förebyggande, skydd, bistånd och återhämtning och inom ramen för de två övergripande och tvärgående aspekterna jämställdhetsintegrering och balanserat deltagande av kvinnor och män. Dessa åtgärder är sammanlänkade och ömsesidigt förstärkande. Rådet välkomnar även att många olika identiteter och olika överlappande delar av dessa erkänns i EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet, bland annat genom den tonvikt som lagts på strategins genomförande av alla och till nytta för alla. Mot bakgrund av detta är det viktigt att fortsätta att engagera män och pojkar som positiva drivkrafter för förändring.
5. Rådet bekräftar att EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet bör genomföras genom EU-ledarnas politiska och diplomatiska kontakter, vilket skulle göra det möjligt för kvinnor att på ett jämlikt och meningsfullt sätt delta i EU:s alla yttre åtgärder, inte endast i frågor som rör kvinnors rättigheter, utan i alla åtgärder, däribland på freds- och säkerhetsområdet.

6. Rådet bekräftar återigen att agendan för kvinnor, fred och säkerhet syftar till att säkerställa att rättigheter för, handlingskraft hos och skydd av kvinnor och flickor alltid beaktas och upprätthålls före, under och efter konflikter. Sålunda är agendan för kvinnor, fred och säkerhet allmängiltig och måste därför genomföras både internt inom Europeiska unionen och i dess medlemsstater, och inom ramen för de yttre åtgärderna så att insatserna blir enhetliga, trovärdiga och verkningsfulla. Detta kommer att uppnås genom att ett genusperspektiv och kvinnors deltagande integreras i alla sammanhang, från konfliktanalys till efterföljande åtgärder, inbegripet underlättande av dialog, medling, fredsförhandlingar och andra verktyg för konfliktförebyggande och konfliktlösning. Även genomförandet av specifika åtgärder, inbegripet utbildning av militära och polisiära styrkor, som syftar till jämställdhet samt kvinnors och flickors egenmakt kommer att bidra till att detta uppnås.
7. Rådet erinrar om att ansvaret för genomförandet av agendan för kvinnor, fred och säkerhet vilar på medlemsstaterna samt på alla övriga EU-aktörer, inbegripet Europeiska utrikestjänsten, EU:s delegationer, Europeiska utrikestjänstens chefsrådgivare för jämställdhet samt kvinnor, fred och säkerhet, kommissionens avdelningar, EU:s särskilda representanter samt uppdrag och insatser inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP), vilket är avgörande vid främjandet och genomförandet av EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet. Det är viktigt att EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet genomförs av enheter som har kopplingar till EU, såsom entreprenörer eller organisationer som finansieras av EU. Rådet betonar vikten av att EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet återspeglas när medlemsstaterna utarbetar sina nationella handlingsplaner.
8. Rådet välkomnar komplementariteten och synergierna mellan EU:s (andra) handlingsplan för jämställdhet och EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet. Rådet understryker att både EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet och EU:s andra handlingsplan för jämställdhet utgör relevanta politiska ramar för undanröjande av alla former av diskriminering och våld som kvinnor och flickor utsätts för. Rådet uppmanar dessutom Europeiska utrikestjänsten och kommissionens avdelningar att fortsätta att undersöka förenklade, användarvänliga och effektiva sätt att mäta, övervaka, utvärdera och rapportera framsteg inom detta område.

9. Vidare ser rådet fram emot upprättandet, senast första kvartalet 2019, av en koncis, specifik, mätbar och uppnåelig handlingsplan för ett effektivt genomförande och främjande av EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet. Denna handlingsplan ska samordnas med EU:s andra handlingsplan för jämställdhet.
10. Rådet välkomnar utsikten att stärka och inrätta partnerskap och allianser med andra internationella, multilaterala och regionala organisationer, och, i synnerhet, förslaget om att inrätta formaliserade plattformar för samarbete på alla nivåer. Dessa bör inbegripa inrättande av lämpliga forum för utbyte av erfarenheter, bästa praxis och för främjande av samverkan bland yrkesverksamma, inbegripet jämställdhetsrådgivare och kontaktpunkter för kvinnor, fred och säkerhet, såväl som stöd till befintliga nätverk av kvinnliga medlare, för ett effektivt och hållbart genomförande av EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet.
11. Rådet välkomnar den inkluderande process som följts vid förberedelserna och utarbetandet av EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet genom en dialog med kommissionens avdelningar, EU:s medlemsstater, jämställdhetsrådgivare från uppdrag och insatser inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (GSFP), partner i det civila samhället, företrädare för den akademiska världen samt andra multilaterala och regionala partner. En inkluderande strategi bör förbli normal arbetspraxis även vid framtida utarbetande.
12. Rådet betonar vikten av ett nära engagemang och samarbete med tredjeländer, partner och det civila samhället, inbegripet lokala, regionala och internationella organisationer i det civila samhället, gräsrotsaktivister och kvinnorrättsorganisationer, i alla skeden av genomförandet av EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet och under hela policycykeln, från utformning till utvärdering. Ett sådant samarbete bör ske på ett inkluderande och objektiva sätt.
13. Rådet uppmanar den höga representanten att återkomma med en rapport om verksamheten och framstegen inom ramen för EU:s informella arbetsgrupp för kvinnor, fred och säkerhet samt om hur man på effektivaste sätt kan uppnå de övergripande EU-målen för jämställdhet, kvinnors egenmakt och ett fullständigt genomförande av agendan för kvinnor, fred och säkerhet och hur detta konkret ska gå till.

Europeiska utrikestjänsten, november 2018
EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet
2018

Sammanfattning

EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet har utarbetats på begäran av Europeiska unionens medlemsstater och samordnas av Europeiska utrikestjänsten i samråd med alla relevanta aktörer på institutionell nivå i EU. Den framhåller EU:s outhärliga engagemang och insatser för ett effektivt genomförande av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och dess uppföljande resolutioner om jämställdhet och kvinnors egenmakt. EU:s strategi omfattar sakkunskap, bästa praxis och lärdomar från hela området och den är avsedd att främja alla skeden i denna strävan som kommer att leda till mer konkreta och helhetsbetonade åtgärder för att stärka och genomföra agendan för kvinnor, fred och säkerhet, både internt och i alla EU:s yttre förbindelser. Den visar också hur kvinnor, fred och säkerhet förstärks av alla EU:s politiska ramverk för jämställdhet.

Jämställdhet är en princip som genomsyrar alla EU-institutionernas engagemang inom alla deras olika inre och yttre åtgärder och den integreras i olika skeden av EU:s politik, strategier, handlingsplaner och projekt för utveckling, humanitärt bistånd, utbildning, migration, osv.

EU:s strategi erkänner att jämställdhet och kvinnors egenmakt är en förutsättning för att man ska kunna ta itu med konflikter (förebyggande, hantering och lösning). Den analyserar och ger exempel på EU-åtgärder och fastställer även det mest effektiva sättet att genomföra agendan för kvinnor, fred och säkerhet.

EU:s strategi utgör en stabil grund för att förverkliga jämställdhet mellan kvinnor och män, som utgör ett grundläggande värde i Europeiska unionen, genom att engagera, ge egenmakt åt, skydda och stödja kvinnor och flickor för att uppnå fred och säkerhet.

EU:s strategi betonar vikten av kvinnors ledarskap och handlingskraft på alla de områden inom politiken och all programplanering som rör fred och säkerhet. Syftet är att säkerställa att kvinnor och flickor från olika och varierande bakgrund har rätt att på ett rättvist och betydande sätt delta i att förebygga och lösa konflikter, och förebygga konfliktrelaterat våld, inbegripet alla former av sexuellt och könsrelaterat våld. EU:s strategi involverar dessutom män och pojkar som positiva aktörer för förändring och tillmötesgår behovet av att ta itu med och omvandla könsstereotyper och sociala utestängningsmekanismer.

Den första delen av dokumentet innehåller de grundläggande principerna i EU:s strategi för agendan för kvinnor, fred och säkerhet. Den framhåller hur universell agendan för kvinnor, fred och säkerhet är, dess bindande karaktär och att den ska genomföras av alla EU-aktörer och medlemsstater, liksom i alla kontakter med länder utanför EU. Den fastställer också grundläggande inslag i jämställdhetsintegrering, deltagande, förebyggande, skydd samt bistånd och återhämtning. Den centrala betydelsen av jämställdhetsanalys och integrering av ett jämställdhetsperspektiv framhålls liksom förstärkningen av EU:s normativa ramar för full jämställdhet mellan kvinnor och män.

I den andra delen identifieras specifika områden där det krävs ett fördjupat genomförande av agendan för kvinnor, fred och säkerhet, bland annat inom förstärkning av lokalt, nationellt och regionalt egenansvar, kapacitetsuppbyggnad och utbildning samt förfaranden för övervakning, utvärdering och rapportering.

Följande aspekter av EU:s strategi är grundläggande:

- Tonvikten på kvinnors ledarskap, rättigheter och handlingskraft på alla de områden inom politiken och i all den programplanering som rör fred och säkerhet med erkännande av den roll som kvinnor, män, flickor och pojkar från olika och varierande bakgrund spelar när det gäller att främja fred och jämställdhet och för att förebygga och lösa våldsamma konflikter samt för att förebygga alla former av våld, inbegripet sexuellt och könsrelaterat våld. Detta gäller för fredsskapande processer och beslutsprocesser i alla EU:s externa instrument, inbegripet GSFP-uppdrag och GSFP-insatser och alla politikområden.
- Åtagandet att analysera och ta itu med de könsrelaterade bakomliggande orsakerna till konflikter och bristande jämställdhet, inom och utanför EU, vid den inledande planeringen av alla EU:s yttre åtgärder.
- Fullt stöd (politiskt och ekonomiskt) till lokala, nationella och internationella organisationer i det civila samhället, inbegripet kvinnogrupper och gräsrotsaktivister som bidrar till att skapa fred, utmana våldsbejakande könsroller och förhindra sexuellt och könsrelaterat våld, kommer att vara avgörande för EU:s framgång på detta område. Detta omfattar EU:s samarbete med organisationer i det civila samhället med kvinnor i chefsbefattningar, fastställande av strategier, främjande av lokalt egenansvar och bidrag till att bygga upp nationell kapacitet.
- Åtagandet att systematiskt integrera ett jämställdhetsperspektiv, på grundval av jämställdhetsanalyser inom alla områden och verksamheter på området för fred och säkerhet, inklusive alla politiska och strategiska dialoger, människorättsdialoger, all relaterad politisk utformning och alla relaterade beslutsprocesser, forskning, analys och bedömning, planering och genomförande samt relevanta förfaranden för övervakning, utvärdering och rapportering.

- Jämställdhet som ett viktigt mål i alla EU:s yttre åtgärder, inbegripet, men inte begränsat till, utveckling, förebyggande och motverkande av våldsbejakande extremism, terrorismbekämpning och migration.
- Systematisk integrering av ett jämställdhetsperspektiv i alla EU:s konfliktförebyggande och fredsbyggande insatser och mekanismer, samt i EU:s krav för genomförandepartner. Se till att potentiellt olika situationer, erfarenheter och behov hos kvinnor och män, flickor och pojkar med olika bakgrund beaktas genom hela projektcykeln.

På detta sätt kan EU:s strategi sätta agendan för kvinnor, fred och säkerhet i centrum för hela spektrumet av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, som ett viktigt verktyg för att se till att kvinnors och flickors rättigheter, handlingskraft och skydd alltid beaktas och upprätthålls, och bekräfta att en meningsfull och jämlik roll i beslutsfattandet för kvinnor i alla åldrar säkras under alla stadier av konfliktförebyggande, fredsskapande, fredsbyggande och återuppbyggnad efter konflikter.

Inledning

1. Jämställdhet mellan kvinnor och män är ett av EU:s grundläggande värden enligt fördragen och EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna¹, som särskilt förbjuder diskriminering. I handlingsplanen för jämställdhet 2016–2020 (EU:s andra handlingsplan för jämställdhet²) anges att EU ska främja jämställdhet mellan kvinnor och män i all sin verksamhet och se till att detta krav genomförs inom alla politikområden. I handlingsplanen från Peking (Pekingplattformen, 1995³) anges att jämn könsfördelning och integrering av ett jämställdhetsperspektiv är avgörande för att uppnå jämställdhet. Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor⁴ utgör grunden för att skapa jämställdhet mellan kvinnor och män i praktiken genom att se till att kvinnor har lika tillträde till och lika möjligheter i det politiska och offentliga livet, liksom när det gäller utbildning, hälsa och sysselsättning. EU:s politik för det globala, regionala och nationella genomförandet av ”kvinnor, fred och säkerhet” (Agendan för kvinnor, fred och säkerhet⁵) är helt förenlig med de värden och skyldigheter som fastställs i dessa instrument.

¹ Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (2012/C/326/02) (EUT C 326, 26.10.2012, s. 391).

² *Jämställdhet och kvinnors egenmakt: Förändra flickors och kvinnors liv genom EU:s yttre förbindelser 2016–2020*, (SWD (2015) 182 final), 21.9.2015 (EU:s andra handlingsplan för jämställdhet 2016–2020). I EU:s andra handlingsplan för jämställdhet fastställs kraven för genomförandet av EU:s åtaganden för jämställdhet och kvinnors egenmakt med partnerländer och i alla EU:s yttre förbindelser. Den omfattar kommissionens och Europeiska utrikestjänstens verksamhet med partnerländer, särskilt i utvecklings- och utvidgningsländer samt i grannländerna, även i instabila situationer, efter konflikter och i nödsituationer, men även åtgärder som vidtas av EU:s medlemsstater.

https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/150921_final_swd_gap.pdf

³ FN:s fjärde internationella kvinnokonferens: Jämställdhet, utveckling och fred 1995. Förklaringen från konferensen: Pekingdeklarationen och handlingsplanen från Peking.

⁴ FN:s resolution 34/180, som antogs 1979 av FN:s generalförsamling.

⁵ Enligt EU:s informella arbetsgrupp för kvinnor, fred och säkerhet ingår följande FN:s säkerhetsråds resolutioner vid hänvisningar till arbetet med agendan för kvinnor, fred och säkerhet: FN:s säkerhetsråds resolutioner 1325 (2000), 1820 (2009), 1888 (2009), 1889 (2010), 1960 (2011), 2106 (2013), 2122 (2013), 2242 (2015), 2272 (2016) och 2331 (2016).

2. I den globala strategin för Europeiska unionens utrikes- och säkerhetspolitik (EU:s globala strategi⁶) bekräftas att EU erkänner och kommer att främja kvinnors roll i fredsanssträngningar, inbegripet behovet av kvinnors ledarskap, från genomförandet av FN:s säkerhetsråds resolutioner om kvinnor, fred och säkerhet till att förbättra könsbalansen inom EU. Den globala strategin syftar också till att öka kvinnornas deltagande i det utrikespolitiska beslutsfattandet. Europeiska rådet har dessutom enats om att kvinnor, fred och säkerhet liksom jämställdhet och kvinnors egenmakt även fortsättningsvis bör integreras i alla politikområden vid genomförandet av den globala strategin. Detta omfattar områdena säkerhet och försvar, investering i motståndskraften hos stater och samhällen och utarbetande av en integrerad strategi för konflikter och kriser⁷.

⁶ Europeiska unionens råd. En global strategi för Europeiska unionens utrikes- och säkerhetspolitik (dok. 10715/16), 28.6.2016.

⁷ Den integrerade strategin införs i EU:s globala strategi. Europeiska utrikestjänsten, juni 2016 Delade visioner, gemensamma åtgärder. Ett starkare Europa: En global strategi för Europeiska unionens utrikes- och säkerhetspolitik.

3. I det europeiska samförståndet om utveckling⁸ konstaterar EU och dess medlemsstater att kvinnor och flickor är viktiga aktörer för utveckling och förändring, bland annat genom den roll de spelar i samband med fredsbyggande åtgärder, konfliktlösning och humanitära insatser. På liknande sätt framhåller det europeiska samförståndet om humanitärt bistånd⁹ vikten av att integrera jämställdhetsaspekter i det humanitära biståndet, och erkänner att kvinnors aktiva deltagande i humanitärt bistånd är mycket viktigt och att EU åtar sig att främja detta engagemang. Det fastslås också i samförståndet om humanitärt bistånd att skyddsstrategier mot sexuellt och könsrelaterat våld måste införlivas i alla aspekter av det humanitära biståndet. Dessutom förpliktigar samförståndet om utveckling¹⁰ EU och dess medlemsstater att ta itu med alla aspekter av förebyggande och motverkande av sexuellt och könsrelaterat våld både under och efter konfliktsituationer samt att stödja kvinnor som positiva aktörer för konfliktförebyggande, konfliktlösning, bistånd och återhämtning samt skapande av hållbar fred. Slutligen förklaras det i det europeiska samförståndet om utveckling att EU och dess medlemsstater kommer att säkerställa att ett jämställdhetsperspektiv systematiskt integreras i alla politikområden. Detta kommer att bidra till att uppnå målen i Agenda 2030 för hållbar utveckling¹¹ och målen för hållbar utveckling, däribland mål 5 om jämställdhet och mål 16 om fredliga och inkluderande samhällen. Utifrån dessa åtaganden kommer EU att påskynda sina insatser för att uppnå jämställdhet och egenmakt för kvinnor exempelvis genom att garantera och möjliggöra ett inflytelserikt och aktivt deltagande av kvinnor och kvinnoorganisationer i beslutsfattandet.

⁸ Nytt europeiskt samförstånd om utveckling – *Vår värld, vår värdighet, vår framtid*. Gemensam förklaring från rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet, Europaparlamentet och Europeiska kommissionen (EUT C 210, 30.6.2017, s. 1) (Europeiskt samförstånd om utveckling). Det europeiska samförståndet om utveckling fastställer jämställdhet mellan könen och kvinnors egenmakt som en viktig övergripande fråga i EU:s utvecklingssamarbete. Agenda 2030 har placerat jämställdhet i centrum för målen för hållbar utveckling, inte enbart genom det fristående mål 5 om jämställdhet och mål 16 om fredliga samhällen, utan även som ett övergripande inslag av avgörande betydelse för uppnåendet av alla de 17 målen för hållbar utveckling.

https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/european-consensus-on-development-final-20170626_en.pdf

⁹ Gemensam förklaring från rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet, Europaparlamentet och kommissionen: *Europeiskt samförstånd om humanitärt bistånd* (EUT C 25, 30.1.2008, s.1).

¹⁰ Jfr fotnoten 8.

¹¹ FN:s generalförsamling, *Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling*, den 21 oktober 2015, A/RES/70/1.

Att förstå agendan för kvinnor, fred och säkerhet

4. EU:s nya strategi för kvinnor, fred och säkerhet (nedan kallad *strategin*) fastställer de grundläggande principerna och prioriteringarna för EU:s politik avseende kvinnor, fred och säkerhet, dess övergripande mål, gemensamma definitioner och EU:s gemensamma strategi för genomförandet. Detta säkerställer enhetlighet mellan och inom EU:s olika instrument för yttre åtgärder samt kontinuitet i de yttre åtgärderna, t.ex. förebyggande av konflikter, krishantering och återuppbyggnad och utveckling efter konflikter. Dessutom ger strategin vägledning om hur man kan se till att EU:s yttre åtgärder fullt ut respekterar EU:s övergripande politiska ram för jämställdhet, kvinnors egenmakt och kvinnor, fred och säkerhet. Genomförandet av strategin involverar alla relevanta EU-aktörer: den höga representanten/vice ordföranden i Europeiska kommissionen, biträdd av Europeiska utrikestjänsten (inbegripet EU:s delegationer), berörda avdelningar vid Europeiska kommissionen, uppdrag och insatser inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP) och Europeiska unionens särskilda representanter. Dessutom förväntas alla aktörer med vilka EU upprätthåller förbindelser, t.ex. entreprenörer, EU-finansierade organisationer och genomförandepartner respektera strategin i största möjliga utsträckning.

5. Agendan för kvinnor, fred och säkerhet som består av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 (2000) och dess uppföljande resolutioner från FN:s säkerhetsråd¹², utvidgar ramarna för den traditionella säkerhetspolitiken genom att framhålla jämställdhetsaspektens betydelse i fråga om fred och säkerhet. Den ger uttryck för och inleder ett viktigt paradigmskifte när det gäller hur fred och säkerhet bör uppnås och upprätthållas. Den inriktar sig inte bara på att skydda kvinnor och flickor från konfliktrelaterat våld utan också på kvinnors rätt att delta i beslutsprocesser. I agendan för kvinnor, fred och säkerhet betonas att jämställdhet är något som ingår i freds- och säkerhetsfrågor, och att jämställdhetsperspektivet är väsentligt för fred och säkerhet. Dessutom påpekas det att det är av avgörande betydelse för att förebygga konflikter att man tar itu med de könsrelaterade bakomliggande orsakerna till våld.
6. Agendan för kvinnor, fred och säkerhet har som mål att omfatta alla aspekter av kopplingen mellan kön och konflikt, men den är inte relevant enbart för konfliktsituationer. Den syftar till att säkerställa att rättigheter för, handlingskraft hos¹³ och skydd av kvinnor och flickor beaktas och upprätthålls före, under och efter konflikter och att en jämlik och meningsfull roll i beslutsfattandet säkras för kvinnor i alla åldrar under alla stadier av fredsskapande och fredsbyggande åtgärder. Agendan för kvinnor, fred och säkerhet är därför centralt placerad inom hela spektrumet av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik¹⁴.

¹² Följande FN:s säkerhetsråds resolutioner ingår vid hänvisningarna till arbetet med agendan för kvinnor, fred och säkerhet inom ramen för genomförandet av EU:s nya strategi för kvinnor, fred och säkerhet: FN:s säkerhetsråds resolutioner 1325 (2000), 1820 (2009), 1888 (2009), 1889 (2010), 1960 (2011), 2106 (2013), 2122 (2013), 2242 (2015), 2272 (2016) och 2331 (2016).

¹³ Världsbanken definierar handlingskraft som en individs (eller grupp)s förmåga att göra effektiva val och omvandla dessa val till önskade resultat. Handlingskraft kan förstås som en process genom vilken kvinnor och män använder sin begåvning och utnyttjar ekonomiska möjligheter för att uppnå önskade resultat. *Promoting women's agency* (främjande av kvinnors handlingskraft), <http://siteresources.worldbank.org/INTWDR2012/Resources/7778105-1299699968583/7786210-1315936222006/chapter-4.pdf>

¹⁴ Inbegripet, men inte begränsat till, tidig varning, konfliktförebyggande, medling, konfliktlösning och försoning, krishantering och stabilisering, statsbyggande/reform av säkerhetssektorn, nedrustning, icke-spridning och vapenkontroll, fredsbevarande insatser, fredsskapande, fredsbyggande åtgärder och förebyggande och motverkande av våldsbejakande extremism och terrorism, humanitärt bistånd och utvecklingsbistånd och politiskt engagemang i situationer av konflikt och instabilitet.

7. Agendan för kvinnor, fred och säkerhet är allmängiltig och måste därför genomföras av alla aktörer i EU och alla medlemsstater, liksom inom ramen för samarbete med länder utanför EU. Detta åtagande måste respekteras och konsekvent eftersträvas även inom ramen för bilateralt samarbete och i internationella forum. Att stödja både den interna och den externa dimensionen av agendan för kvinnor, fred och säkerhet är nödvändigt för att EU:s inre och yttre politik ska vara enhetlig och därmed för trovärdiga och verkningsfulla externa EU-åtgärder. Agendan för kvinnor, fred och säkerhet kommer att förverkligas genom att ett jämställdhetsperspektiv integreras i all freds- och säkerhetsanalys liksom i efterföljande åtgärder och genom att särskilda åtgärder kommer att genomföras till stöd för jämställdhet och kvinnors och flickors egenmakt.
8. Agendan för kvinnor, fred och säkerhet kräver ett systematiskt införlivande av jämställdhetsaspekter i freds- och säkerhetsrelaterade frågor. Den tar upp vikten av kvinnors meningsfulla och jämlika deltagande i alla former av konfliktförebyggande, inte bara de som har direkt samband med kvinnor eller könsrelaterade frågor. Detta inbegriper konfliktlösning, medling, fredsbyggande åtgärder och fredsbevarande verksamhet, humanitära insatser och återuppbyggnad efter konflikter, inbegripet demobilisering, avvärpning och återanpassning samt reform av säkerhetssektorn. I agendan för kvinnor, fred och säkerhet framhålls också behovet av att förebygga och skydda kvinnor och flickor från sexuellt och könsrelaterat våld. Enligt agendan kan sexuellt våld utgöra en krigsförbrytelse, ett brott mot mänskligheten eller ett folkmord (enligt Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen¹⁵). Därför är den inriktad på offrens rätt till rättslig prövning och gottgörelse för sexuellt och könsrelaterat våld och betonar vikten av att få ett slut på straffriheten för sådana brott. Dessutom ger den varje person som har orsakats lidande till följd av sexuellt våld, däribland barn som fötts till följd av en våldtäkt, rätten att få tillgång till heltäckande hälso- och sjukvårdsinformation och hälso- och sjukvårdstjänster. Detta inbegriper tillgång till reproduktiv hälsa, rättslig prövning och gottgörelse, liksom rätten till säkerhet och till att inte bli offer på nytt, avvisad eller utesluten.

¹⁵ Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen. Stadgan antogs den 17 juli 1998 av FN:s befullmäktigandekonferens om upprättande av en internationell brottmålsdomstol. Den trädde i kraft den 1 juli 2002.

9. Även om EU:s övergripande strategi för genomförande av FN:s säkerhetsråds resolutioner 1325 och 1820¹⁶ har lett till framgångar och en ökad inriktning från EU:s sida på jämställdhet i sina insatser för konfliktförebyggande, konfliktlösning och krishantering, finns det fortfarande mycket att göra genom att inrikta sig på följande: starkt engagemang på hög EU-nivå, kvinnors meningsfulla deltagande i dessa processer och systematisk integrering av jämställdhetsperspektivet inom alla politikområden. Till exempel har målet att alla medlemsstater ska ha en nationell handlingsplan som omfattar såväl interna som externa dimensioner av agendan för kvinnor, fred och säkerhet, anslår en särskild budget och föreskriver parlamentarisk kontroll ännu inte förverkligats. Dessutom är viktiga politiska områden för yttre åtgärder, bland annat förebyggande och motverkande av våldsbejakande extremism, kampen mot terrorism och allmänna frågor rörande migration alltjämt prioriterade områden för förbättrade åtgärder.
10. Rollen för många kvinnor, särskilt unga kvinnor, i samhället fortsätter att vara begränsad. Medan kvinnors säkerhet och trygghet alltjämt är de viktigaste målen kan ett ensidigt fokus på skydd potentiellt förstärka uppfattningen om kvinnor och flickor som passiva offer för konflikter och förbise könsrelaterade bakomliggande orsaker till våld. Samtidigt som det är viktigt att erkänna och ta itu med kvinnors och flickors olika erfarenheter av konflikter, inbegripet sexuellt och könsrelaterat våld, är det nödvändigt att stödja fredsbyggande arbete och involvera dem som fredsaktörer. Kvinnorna får dock inte automatiskt betraktas som fredsmäklare, eftersom de spelar olika roller i konflikter och även kan vara stridande och förövare av våld. En differentierad strategi för konflikter är nödvändig.

¹⁶ Övergripande strategi för EU:s genomförande av Förenta nationernas säkerhetsråds resolutioner 1325 och 1820 om kvinnor, fred och säkerhet (dok. 15671/1/08 REV 1), den 1 december 2008 (den övergripande strategin för EU:s genomförande av FN:s säkerhetsråds resolutioner 1325 och 1820 om kvinnor, fred och säkerhet).

11. Medan det yttersta ansvaret för genomförandet av agendan för kvinnor, fred och säkerhet ligger hos EU:s medlemsstater spelar alla EU-aktörer, inklusive delegationerna, en viktig roll i linje med EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet.
12. Detta dokument bygger på lärdomar och erfarenheter från den övergripande strategin för EU:s genomförande av FN:s säkerhetsråds resolutioner 1325 och 1820 om kvinnor, fred och säkerhet, samt på lärdomar och erfarenheter som vunnits av EU:s medlemsstater, partner och det civila samhällets organisationer.
13. EU är fast beslutet att fortsätta att agera som global ledare när det gäller att fullt ut genomföra agendan för kvinnor, fred och säkerhet. EU är också fast beslutet att analysera de könsrelaterade bakomliggande orsakerna till konflikter och de bakomliggande orsakerna till bristande jämställdhet, och att underlätta och stödja förändringen av normer som underblåser konflikter och bristande jämställdhet.

Centrala mål och krav

14. EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet betonar vikten av kvinnors ledarskap och handlingskraft på alla de områden inom politiken och i all den programplanering som rör fred och säkerhet. Den säkerställer att kvinnor och flickor från olika bakgrund har rätt att på ett rättvist och betydande sätt delta i att förebygga och lösa konflikter, och förebygga konfliktrelaterat våld, inbegripet alla former av sexuellt och könsrelaterat våld. Dessutom involverar EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet också män och pojkar som positiva aktörer för förändring och tillmötesgår behovet av att ta itu med och omvandla könsstereotyper och sociala utestängningsmekanismer.
15. EU kommer att främja och skydda alla kvinnors och flickors möjlighet att fullt ut åtnjuta samtliga mänskliga rättigheter och kommer att stärka kvinnors och flickors egenmakt i enlighet med sina värden och principer. Detta är en inneboende komponent i fred, säkerhet, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling, även mot bakgrund av Agenda 2030 för hållbar utveckling och dess mål för hållbar utveckling.

16. Detta omfattar följande:

- a. Betona att jämställdhet, mänskliga rättigheter och kvinnors meningsfulla och jämlika deltagande är ett centralt mål i alla EU:s yttre åtgärder. Detta innefattar förståelse och hantering av strukturella orättvisor i programplaneringen och att engagera män och pojkar såväl som kvinnor och flickor i programutformning, beslutsfattande, genomförande, övervakning och utvärdering.
- b. Uppmuntran och stöd till att skapa och bevara den politiska viljan och det politiska åtagandet att genomföra agendan för kvinnor, fred och säkerhet i tredjeländer där EU och dess medlemsstater är engagerade.
- c. Fortsatta insatser för att förstå orsakerna bakom våld mot och diskriminering av kvinnor och för att minska alla former av våld mot och diskriminering av kvinnor och flickor inom och utanför EU, samtidigt som man betonar kvinnors handlingskraft framför rollen som offer som ett första steg mot en meningsfull och jämställd dialog med kvinnor från instabila områden.
- d. Främja undanröjande av alla skadliga sedvänjor, särskilt kvinnlig könsstympning som är en allvarlig kränkning av de mänskliga rättigheterna och en kränkning av kvinnors fysiska integritet, liksom barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap¹⁷.
- e. Säkra tillräckliga och tillgängliga medel för konfliktförebyggande och fredsskapande initiativ i hela världen, inbegripet för långsiktiga strategier för konfliktomvandling.

¹⁷ Med hänvisning till mål 5.3 för hållbar utveckling.

- f. Garantera meningsfullt och jämlikt deltagande för kvinnor i fredsskapande processer och beslutsprocesser i samband med alla EU:s externa instrument samt i EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitiska uppdrag och insatser, samtidigt som man undviker könsstereotypiska förväntningar på mäns och kvinnors roller.
- g. För EU upprätta en gemensam förståelse och plan för prioriteringar och fokusområden avseende kvinnor, fred och säkerhet på grundval av de största möjligheterna och utmaningarna i samband med genomförande, egenansvar och ledarskap. Strategin eftersträvar konsekvens, synergi och komplementaritet mellan strukturerna för genomförande på EU-nivå och på medlemsstatsnivå, inbegripet i genomförandet av EU:s handlingsplan för jämställdhet 2016–2020 (EU:s andra handlingsplan för jämställdhet¹⁸).
- h. Stödja och göra det möjligt för Europeiska utrikestjänstens chefsrådgivare för jämställdhet och FN:s säkerhetsråds resolution 1325 att effektivt bidra till och samordna genomförandet av EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet.
- i. Främja engagemang för positiv maskulinitet¹⁹ och stödja verksamhet som ifrågasätter könsstereotyper.
- j. Investera i jämställdhetsmedvetet fredsbyggande ungdomsarbete²⁰ inriktat på både unga kvinnor och unga män. Främja positiv, jämställd och fredlig maskulinitet, ett viktigt steg i riktning mot att främja fredliga och inkluderande samhällen. Ungdomen är en avgörande fas när unga människors syn på sig själva formas, och familjer, äldre personer, lärare, religiösa ledare och kamrater utövar stort inflytande.

¹⁸ Liksom fortsättningen på EU:s andra handlingsplan för jämställdhet, efter den slutliga utvärderingen av genomförandet av EU:s andra handlingsplan för jämställdhet, i enlighet med kraven i själva handlingsplanen, som kommer att ligga till grund för handlingsplanens fortsättning.

¹⁹ Begreppet ”positiv maskulinitet” avser beteenden och modeller som breddar den stereotypa bilden av maskulinitet som t.ex. hård, våldsam eller känslökall. Positiv maskulinitet bidrar till att motverka könsstereotyper och därigenom undanröja bristande jämställdhet i sociala strukturer.

²⁰ FN:s säkerhetsråds resolutioner 2250 (2016) och 2419 (2018) om unga, fred och säkerhet.

- k. Tillhandahålla transparent och inkluderande politiskt och finansiellt stöd till lokala organisationer i det civila samhället på gräsrotsnivå, inbegripet lokala kvinnogrupper, rörelser och initiativ vars syfte är att bygga fred och utmana könsroller som främjar våld på ett sätt som är anpassat till behoven hos berörda aktörer och stödmottagare i det civila samhället.
- l. Aktivt engagera det civila samhällets organisationer, inklusive kvinnorrättsorganisationer och lokala och internationella kvinnogrupper, genom hela den politiska cykeln, (från utformning till utvärdering) i motsats till ett förfarande där punkter som avser samråd eller genomförande bara ska bockas av på en lista.
- m. Öka stödet för att identifiera och ta itu med könsrelaterade drivkrafter bakom instabilitet och våldsamma och väpnade konflikter. Hittills har forskningen om jämställdhet och fredsbyggande främst varit inriktad på de könsrelaterade effekterna av våldsamma konflikter, men relativt lite uppmärksamhet har ägnats åt de könsrelaterade drivkrafterna och bakomliggande orsakerna till våldsamma och väpnade konflikter. Ett exempel är den avgörande förståelsen av hur könsnormer och könsroller bidrar till konflikter, liksom en mer djupgående inriktning på samspelet mellan olika samverkande delar av personers identitet så som ålder, ras, etnisk tillhörighet, nationalitet, samhällsklass, sexuell läggning, förmåga, religion eller övertygelse, stad/landsbygd och kön.
- n. Hantera utmaningar kopplade till institutionella strategier för jämställdhetsintegrering, inklusive resistens, bristen på förståelse och utbildning samt upprätthållande av status quo.
- o. Undvika instrumentalisering genom att erkänna kvinnors rättigheter i sig, och samtidigt säkerställa att all programplanering utvärderas och kan påvisas ha lämnat verifierbara bidrag till jämställdheten.
- p. Erkänna att kvinnor, män, flickor och pojkar alla spelar en viktig roll för att uppnå fred, säkerhet och jämställdhet.

Principerna för EU:s strategi för kvinnor fred och säkerhet

En kombination av intern och extern politik

17. Agendan för kvinnor, fred och säkerhet är allmängiltig och måste därför genomföras systematiskt av alla EU-aktörer och medlemsstater, både i deras interna (t.ex. nationella, rättsliga och avseende mänskliga resurser) och deras externa (t.ex. avseende utrikes- och säkerhetspolitik, handel och migration) politik, program och åtgärder.
18. Många nationella ramar för genomförande av agendan för kvinnor, fred och säkerhet i EU, såsom nationella handlingsplaner och motsvarande strategiska dokument uppfattas som om de lutar mer mot ett externt genomförande, särskilt i konfliktrelaterade situationer som konfliktförebyggande, konfliktlösning och fredsbyggande. Oavsett om det är frivilligt eller ofrivilligt överskuggar detta en viktig aspekt av agendan för kvinnor, fred och säkerhet, nämligen det faktum att en överväldigande majoritet av problemen har en direkt tillämpning på inhemsk nivå. Det finns många praktiska exempel som illustrerar den interna betydelsen av agendan för kvinnor, fred och säkerhet, allt från att ge stöd till inhemska kvinnoorganisationer och rörelser, inbegripet föreningar för flyktingar och migrantkvinnor och människorättsförsvarare, till att göra det möjligt för dem att komma i kontakt med agendan för kvinnor, fred och säkerhet²¹. Andra exempel omfattar integrering av ett jämställdhetsperspektiv i system för tidig varning och strukturer för att stärka kopplingen mellan agendan för kvinnor, fred och säkerhet och exempelvis agendor för terrorismbekämpning och motverkande av våldsbejakande extremism och partnerskap med nationella aktörer i det civila samhället, den privata sektorn och den akademiska världen. Dessutom ska de nationella handlingsplanerna stödja sig på medlemsstaternas interna åtaganden att genomföra jämställdhet i linje med EU:s relevanta politik, till exempel jämställdhet i nationella säkerhetsstyrkor (polisen, armén osv.).
19. EU kommer att säkerställa att skyddet av flyktingar, internflyktingar, statslösa personer och asylsökande tillmötesgår olika könsrelaterade behov av skydd hos kvinnor, män, flickor och pojkar.

²¹ Till exempel genom finansiering, effektiva samråd och deltagande i övervakningen av genomförandet.

Att tillämpa ett helhetsperspektiv

20. EU:s gemensamma syn grundar sig på erkännandet av det faktum att kvinnor och män har många olika roller i sina samhällen och inom ramen för freds- och konfliktskykeln.
21. Jämlikhet, fred, säkerhet, utveckling och mänskliga rättigheter hänger nära samman. Detta innebär att EU måste fortsätta att prioritera konfliktförebyggande som ett av flera sätt att förebygga de ödesdigra säkerhetsmässiga, ekonomiska, miljömässiga och sociala konsekvenser som våldsamma konflikter får för kvinnor, män, pojkar och flickor. Att förebygga våld mot kvinnor och flickor, inbegripet men inte begränsat till sexuellt och könsrelaterat våld, är viktigt i sig, men är också en viktig komponent i förebyggandet av konflikter, eftersom förståelsen av de bakomliggande orsakerna till detta våld ger ett faktaunderlag som kan bidra till såväl kvinnors rättigheter och egenmakt som till konfliktförebyggande.

22. Det finns inte bara ett behov av att skydda kvinnor i konfliktsituationer och främja deras deltagande i alla aspekter av fred och säkerhet, inklusive fredsbyggande arbete, utan även ett behov av att se till att dessa åtgärder understöds av mer omfattande utvecklingshänsyn, såsom främjandet av kvinnors rättigheter, ekonomiska säkerhet och tillgång till hälso- och sjukvård, inbegripet rätten att få tillgång till reproduktiv hälsa och utbildning. Detta är särskilt viktigt mot bakgrund av de långsiktiga negativa följder som våldsamma konflikter har för ett lands eller en regions utveckling och behovet att planera för mänsklig säkerhet som grundläggande villkor för att långsiktig fred och utveckling ska kunna uppnås²². EU:s alla politiska ramar²³ som rör jämställdhet och kvinnors egenmakt är kopplade till agendan för kvinnor, fred och säkerhet och därför måste agendan vara vägledande för hur arbetet med dessa frågor organiseras, genomförs och följs upp.
23. Jämställdhet är ett viktigt mål i alla EU:s yttre åtgärder, inbegripet utveckling, förebyggande och motverkande av våldsbejakande extremism, terrorismbekämpning och migration. Detta säkerställer att kvinnor och flickor i konfliktdrabbade och instabila områden fullt ut kan delta i sina respektive samhällens politiska, ekonomiska, säkerhetsrelaterade och sociala liv. Det är en förutsättning för hållbar utveckling och fred.
24. EU kommer att engagera, ge egenmakt åt, skydda och stödja kvinnor i konfliktrelaterade situationer och genom långsiktigt utvecklingssamarbete i syfte att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män. Det erkänner att jämställdhet är ett grundläggande inslag i fred, säkerhet, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling, även mot bakgrund av målen för hållbar utveckling. EU kommer att säkerställa att det första steget i varje åtgärd grundar sig på jämställdhetsanalys och tidig dialog med och inkludering av alla deltagare och mottagare.

²² Gemensamt meddelande till Europaparlamentet och rådet: *Kapacitetsuppbyggnad till stöd för säkerhet och utveckling – möjliggöra för partnerländerna att förebygga och hantera kriser*, (JOIN (2015) 17 final), 28.4.2015.

²³ Inklusive: i) EU:s andra handlingsplan för jämställdhet 2016–2020 (se fotnot 2). ii) Kommissionens arbetsdokument *Strategic engagement for gender equality 2016–2019* (SWD(2015) 278 final), 3.12.2015. iii) Den globala strategin för Europeiska unionens utrikes- och säkerhetspolitik, (se fotnot 6). iv) *Det nya europeiska samförståndet om utveckling* (se fotnot 8). v) Gemensamt meddelande till Europaparlamentet och rådet – Handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati *Hålla de mänskliga rättigheterna högt på EU:s dagordning*, JOIN/2015/0016 final, 28.4.2015.

25. I EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet fastställs åtgärder inom de centrala områdena förebyggande, skydd, bistånd och återhämtning inom ramen för de två övergripande aspekterna jämställdhetsintegrering och balanserat deltagande av kvinnor och män. Dessa åtgärder är sammanlänkade och ömsesidigt förstärkande. Till exempel kommer kvinnors meningsfulla och jämlika deltagande i beslutsfattandet att bidra till att bryta det kontinuerliga våldet mot och diskrimineringen av kvinnor och flickor, och vice versa.
26. EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet är rättighetsbaserad liksom dess genomförande. Den omfattar alla mänskliga rättigheter men följer också en behovsbaserad strategi för humanitärt bistånd.

Jämställdhetsintegrering

27. I enlighet med vad som överenskommits i handlingsplanen från Peking är integreringen av ett jämställdhetsperspektiv en viktig strategi för att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män. I linje med EU:s övergripande politiska ram för jämställdhet och i första hand *Strategic engagement for gender equality 2016–2019*²⁴ och EU:s andra handlingsplan för jämställdhet, bör jämställdhetsanalys och ett jämställdhetsperspektiv systematiskt integreras i alla EU:s åtgärder som syftar till att förebygga konflikter och hantera hot mot civila före, under och efter en konflikt. Jämställdhetsanalyser är grunden för effektivt konfliktförebyggande, stabilisering, fredsbyggande åtgärder, återuppbyggnad efter konflikter, samhällsstyrning och institutionsbyggande. Dessutom kan ett förstärkt engagemang för jämställdhet och kvinnors egenmakt i EU:s verksamhet öka deras effektivitet och ändamålsenlighet. Att försumma genomförandet av jämställdhetsanalyser och integreringen av ett jämställdhetsperspektiv skulle inverka negativt på EU:s ledande roll som förespråkare av och drivkraft för jämställdhet.

²⁴ Kommissionens arbetsdokument *Strategic engagement for gender equality 2016-2019* (SWD (2015) 278 final), 3.12.2015.

EU kommer därför att arbeta för följande:

- Se till att alla EU-åtgärder som inbegriper länder utanför EU baseras på en konflikt- och jämställdhetsanalys och beakta maktförhållanden mellan olika delar av befolkningen, inklusive kvinnor och män, såväl i formella som informella institutioner i samhället.
- Integrera ett jämställdhetsperspektiv i alla EU:s åtgärder, dvs. beakta olika behov, erfarenheter och rättigheter för kvinnor, män, flickor och pojkar i alla åldrar och med olika bakgrund. Detta ska göras för att se till att EU-åtgärderna inte genererar ytterligare skada i instabila och konfliktpräglade sammanhang.
- Främja jämställdhetsintegrering som en viktig strategi, tillsammans med en jämn könsfördelning, särskilda åtgärder och dialog, för att uppnå jämställdhet. Detta ska ske genom att ett jämställdhetsperspektiv integreras i alla politiska ramar, bland annat den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, utveckling, handel, migration, rättvisa, utbildning, förebyggande och motverkande av våldsbejakande extremism, terrorismbekämpning, finansiering och humanitär politik.
- Erkänna och främja det faktum att jämställdhetsintegrering och genomförandet av agendan för kvinnor, fred och säkerhet erkänns som formella ledarskaps- och förvaltningsansvar med tydliga ansvarsgränser.
- Aktivt främja och stödja uppbyggnaden av kvinnors och mäns kompetens och kapacitet att genomföra jämställdhetsanalyser och integrera ett jämställdhetsperspektiv i alla planerings-, program- och genomförandecykler.
- Systematiskt integrera ett jämställdhetsperspektiv, på grundval av jämställdhetsanalyser, inom alla områden och verksamheter på området för fred och säkerhet, inklusive alla politiska och diplomatiska dialoger, människorättsdialoger, alla relaterade förfaranden för politisk utformning och alla relaterade beslutsprocesser, forskning, analys och bedömning, planering och genomförande samt förfaranden för övervakning, utvärdering och rapportering.
- Systematiskt återspegla perspektiv som rör kvinnor, fred och säkerhet vid utformningen och genomförandet av EU:s integrerade strategi för konflikter och kriser.

- Systematiskt integrera ett jämställdhetsperspektiv i alla aspekter av konfliktförebyggande och fredsbevarande åtgärder för att förstärka kontextspecifika, inkluderande och deltagarbaserade strategier som avser konfliktanalys, tidig varning, medling, förebyggande diplomati, krishantering, stabilisering och humanitära insatser, fredsskapande, fredsbyggande åtgärder och utvecklingssamarbete, främjande och skydd av mänskliga rättigheter, samt för att stärka motståndskraften på lokal, statlig och samhällelig nivå. Detta bör också krävas från genomförandepartnerna.
- Systematiskt integrera ett jämställdhetsperspektiv i EU:s åtgärder som syftar till att stödja tredjeländers reform av försvars- och säkerhetssektorn, reform av rättsväsendet, initiativ för övergångsrättvisa, reform av styrformerna, demobilisering och återanpassning, stabilisering, statsbyggande, civilskydd, terrorismbekämpning och förebyggande av radikaliserings som leder till våldsbejakande extremism och terrorism, nedrustning, icke-spridning och vapenkontroll, förhindrande av vapenhandel, migration, skydd av flyktingar, internflyktingar och asylsökande, förebyggande av människohandel och humanitärt arbete, inklusive förstärkt säkerhet för människor.
- Systematiskt integrera ett jämställdhetsperspektiv i handel i och med länder/regioner i konfliktpåverkade situationer och/eller om det förekommer allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna och internationell humanitär rätt. Detta gäller särskilt för handel med naturresurser, däribland mineraler.
- Se till att kvinnors och flickors särskilda situationer och specifika prioriteringar, kapaciteter, behov och utsatthet prioriteras och behandlas vid insatser i instabila och konfliktpåverkade situationer liksom i utvecklingssamarbete och humanitära insatser. EU kommer att göra detta exempelvis genom att säkra tillgången till heltäckande hälso- och sjukvårdsinformation och hälso- och sjukvårdstjänster, inbegripet sexuell och reproduktiv hälso- och sjukvård.

- Systematiskt integrera ett jämställdhetsperspektiv som ett centralt inslag i planering och genomförande av den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikens uppdrag och humanitära insatser, inbegripet (humanitär) civil-militär samordning.
- Se till att alla gemensamma säkerhets- och försvarspolitiska uppdrag och insatser som sätts in i instabila och konfliktfyllda situationer och i humanitära nödsituationer samt civilskyddsinsatser har tillräckligt med kapacitet och resurser för att integrera ett jämställdhetsperspektiv, genom förfaranden för ansvarighet och genom att inkludera och ge tillräckliga resurser till expertis i form av jämställdhetsrådgivare och kontaktpunkter för jämställdhetsfrågor. Dessutom se till att all EU-utsänd militär och civil personal har tillräcklig utbildning om jämställdhet och kvinnor, fred och säkerhet redan från tillträdet, särskilt om hur man kan integrera ett jämställdhetsperspektiv i sina ansvarsområden och uppgifter.
- Främja en interaktiv dialog och ömsesidigt lärande om jämställdhetsintegrering bland politiska beslutsfattare, yrkesverksamma och akademiker.
- Systematiskt integrera ett jämställdhetsperspektiv i forskning på området fred och säkerhet. Detta omfattar systematisk insamling och analys av könsuppdelade uppgifter.
- Systematiskt integrera ett jämställdhetsperspektiv i alla EU:s konfliktförebyggande och fredsbyggande insatser, samt i kraven för genomförandepartner. Se till att potentiellt olika situationer, erfarenheter och behov hos kvinnor och män, flickor och pojkar med olika bakgrund beaktas genom hela projektcykeln.

Deltagande

28. Jämlikt och meningsfullt deltagande av kvinnor och flickor, män och pojkar med olika bakgrund (t.ex. ekonomisk, social, etnisk, religiös och geografisk) i politiken, ekonomin och samhället är både ett mål i sig och en förutsättning för fred, säkerhet och hållbar utveckling. Jämställdhet är därför ett integrerat icke perifert mål för EU:s åtgärder.
29. När EU:s åtgärder avser samhällen bör de engagera kvinnor med olika bakgrund i en rad politiska, ekonomiska, säkerhetsrelaterade och sociala frågor. Kvinnorna förväntas ofta tala med en röst, som om de vore en homogen grupp, och inte ge uttryck för ett sådant brett spektrum av erfarenheter, sakkunskap och synpunkter som man skulle kunna förvänta sig från en grupp människor med olika intressen, ambitioner, ideal, värderingar, motiv och behov. Medan (vissa) kvinnor får komma till tals, är det alltför många som (fortfarande) inte omfattas av någon meningsfull och jämlik beslutsprocess, lokalt, nationellt, regionalt och internationellt. I de få fall där kvinnors röster har blivit hörda och beaktats har det alltför ofta varit begränsat till så kallade kvinnofrågor, som ofta tar upp följderna av sexuellt och könsrelaterat våld. Ofta har det också varit avgränsat till vissa grupper av elitkvinnor från staden, som endast representerar vissa delar av samhället.
30. Jämställdhet och kvinnors egenmakt som stöds genom ökat deltagande av kvinnor i EU:s strukturer för förebyggande av konflikter och kriser, samt inom alla EU-institutioner, är en prioritet. Könsbalansen inom EU bör behandlas parallellt med genomförandet av särskilda åtgärder för jämställdhet och integreringen av ett jämställdhetsperspektiv i alla EU:s yttre åtgärder och i alla förbindelser med det civila samhället, i synnerhet i konflikt- och krisdrabbade områden.

EU kommer därför att arbeta för följande:

- Stödja kvinnligt ledarskap och kvinnors deltagande i alla skeden av fredsprocesser, genom såväl diplomati som ekonomiskt stöd. EU kommer att sträva efter att inkludera och göra det möjligt för fler kvinnor att delta som medlare, chefsförhandlare och politiska företrädare, även inom sina egna strukturer. EU erkänner att kvinnors fredsansatser på lokal och nationell nivå är av avgörande betydelse för konfliktlösning, fredsbyggande och återuppbyggnad efter konflikter och kommer att stödja dessa initiativ, bland annat på gräsrotsnivå.
- Främja jämställdhet och mångfald genom att rekrytera, behålla, utnämna och stödja karriärutveckling för fler kvinnor på alla nivåer. Detta ska syfta till att nå en jämn könsfördelning, även på högre och beslutsfattande nivåer i nationella, regionala och internationella organ som arbetar på freds- och säkerhetsområdet.
- Främja meningsfullt och jämlikt deltagande av kvinnlig säkerhetspersonal (militär eller polisiär) i säkerhetsinsatser och militära insatser, inklusive i den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikens uppdrag och insatser, utan att förstärka könsstereotyperna vad gäller förväntningarna på kvinnor och män.
- Identifiera och avlägsna hinder för kvinnors och mäns deltagande på lika villkor i EU:s delegationer och gemensamma säkerhets- och försvarspolitiska uppdrag och insatser, t.ex. genom att främja tjänstgöringsorter där familjen kan vara medföljande, och flexibel arbetstid, då så är relevant.
- Möjliggöra och främja ett meningsfullt och jämlikt deltagande för kvinnor med olika bakgrund genom att inrätta mekanismer för deltagande i hela projekt- och programförvaltningscykler. Dessa mekanismer är till för att bidra till utformningen, genomförandet, övervakningen och utvärderingen av skyddspolitik och skyddsåtgärder liksom för konfliktrelaterade utvecklingssamarbetsinsatser.

- Främja och stödja kvinnors rätt att delta i offentliga angelägenheter och deras rätt att delta i fredliga sammankomster, rätt till yttrandefrihet och föreningsfrihet.
- Främja deltagande i samt partnerskap och nätverk med det civila samhället, särskilt kvinnoorganisationer, inbegripet organisationer och rörelser på gräsrotsnivå, människorättsförsvarare, fredsaktivister, ursprungsbefolkningar och ekonomiska aktörer genom lämpliga samrådsmekanismer. Syftet med detta är att säkerställa deras deltagande och utnyttja deras kunskaper, kapacitet och komparativa fördelar.
- Övervaka och motverka tendensen att minska handlingsutrymmet för det civila samhället, inklusive kvinnoorganisationer, aktivister och människorättsförsvarare²⁵. Vidta särskilda åtgärder för att skydda dem, så att man säkert undviker vållande av skada i processen, med erkännande av att de kan bli utsatta för könsspecifika former av hot från statliga och sociala aktörer samt genom sociala medier. Främja deltagande av ungdomsledare, traditionella och kulturella samt religiösa ledare, inklusive män och pojkar, i alla aspekter av genomförandet av EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet.
- Främja initiativ för att komma till rätta med strukturella hinder för kvinnors meningsfulla och jämlika deltagande i konfliktförebyggande och konfliktlösning och i det offentliga livet efter konflikter. Dessa initiativ bör ta itu med faktorer som rör (hotelser om) våld och hot, otillräcklig och könsdiskriminerande säkerhet, rättsstatsprincipen, möjlighet till rättslig prövning och socioekonomiska faktorer, bl.a. den ojämna könsrelaterade fördelningen av roller och ansvar som rör omsorg, samt bristande tillgång till utbildning.
- Främja en balanserad representation av kvinnor och män av olika bakgrund, även på högre och beslutsfattande nivåer i nationella diplomatiska tjänster, organ för representativ demokrati, försvarsministerier, försvarsmakten, rättsstatsinstitutioner och andra institutioner inom säkerhetssektorn, samt inom EU-institutionerna.

²⁵ Säkerställande av skydd – Europeiska unionens riktlinjer om människorättsförsvarare (dok. 16332/2/08).

Förebyggande arbete

31. Bristande jämställdhet och uteslutning från tillgången till makt, möjligheter, tjänster och säkerhet skapar en grogrund för att gruppkonflikter kan mynna ut i våld, i synnerhet i områden där statens kapacitet eller legitimitet är svag eller inom ramen för brott mot de mänskliga rättigheterna. Genom jämställdhetsinriktad tidig varning och konfliktanalys som i högre grad uppmärksammar de könsrelaterade bakomliggande orsakerna till våld blir konfliktförebyggandet mer verkningsfullt. Delaktighet är avgörande för att man ska kunna förebygga konflikter inom institutioner och utvecklingspolitik och skapa mänsklig säkerhet och rättvisa. De förebyggande åtgärderna bör bygga på rättighetsbaserade strategier (omfattande alla mänskliga rättigheter) som är människocentrerade och som omfattar hela samhället och medborgarengagemang.
32. Eftersom minskat medborgerligt utrymme kan få oproportionerligt negativa effekter för kvinnor och flickor måste detta motverkas så att kvinnors rättigheter inte begränsas.

33. Medlingsinsatser som endast omfattar väpnade grupper och inte främjar respekt för de mänskliga rättigheterna kan signalera att våld belönas. Förutom att detta leder till förbittring inom andra sektorer i samhället kan det uppmuntra andra att ta till vapen för att säkra en plats vid förhandlingsbordet. Det civila samhällets aktörer kan spela en avgörande roll för att göra en fredsprocess mer legitim, och de är potentiellt viktiga allierade. Kvinnliga ledare och kvinnogrupper är ofta effektiva när det gäller fredsskapande åtgärder på lokal nivå och bör därför vara tätt knutna till medling på hög nivå. Dessutom kan kvinnors tillgång till ledarskap inom det civila samhället vara en utmaning. EU bör därför stödja meningsfullt deltagande i fredsprocesser för inkluderande organisationer i det civila samhället och kvinnoorganisationer.
34. Klimatförändringar, förlust av biologisk mångfald, markförsämring, ökenspridning och torka orsakar konflikter som framför allt kan drabba kvinnor eftersom de alltför ofta är oproportionerligt sårbara för klimatförändringarnas effekter. Kvinnor kan, i egenskap av huvudansvariga för den dagliga försörjningen, jordbrukare och lärare, utnyttja sin röst och sitt inflytande för att påskynda varaktiga omställningslösningar för hållbar utveckling och utforma en rättvis politik och resursfördelning. Genom att stärka kvinnornas roll som drivkrafter för ekonomisk tillväxt ökar man den samhälleliga motståndskraften.

EU kommer därför att arbeta för följande:

- Främja jämställdhet och kvinnors egenmakt systematiskt och på lång sikt under perioder av instabilitet, konflikter, bistånd och återhämtning. Dessutom kommer EU att fortsätta inrikta sig på de könsrelaterade bakomliggande orsakerna under hela genomförandet av agendan för kvinnor, fred och säkerhet samt arbeta förebyggande parallellt med insatser.
- Stödja insatser för att ta itu med de bakomliggande orsakerna till våld, såsom utestängning, diskriminering, strukturella ojämlikheter och sexuellt och könsrelaterat våld, inklusive våld mot kvinnor och flickor.
- Stödja inkluderande initiativ från det civila samhället på lokal, nationell, regional och global nivå för att skapa hållbar fred och undanröja könsbaserade ojämlikheter samt stödja initiativ som syftar till att ifrågasätta och förändra könsroller och stereotyper som råder i samhället.

- Se till att jämställdhetsanalys integreras systematiskt i EU:s system för tidig varning för konflikter och andra nuvarande och framtida principer och metoder för tidig varning och konfliktanalys och tillhörande indikatorer.
- Stödja och främja förebyggande av och offerinriktade reaktioner på sexuellt och könsrelaterat våld, sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp som kan förekomma i samband med kriser eller uppstå på grund av eller inom ramen för säkerhetsrelaterade, militära, utvecklingsrelaterade eller humanitära insatser. Stödja och främja riskreducering inom detta område.
- Se till att det finns inkluderande mekanismer så att man kan uppnå större samstämmighet, effektivitet och synergier i) mellan de olika intressenterna, inklusive stater, internationella och regionala organisationer och det civila samhällets organisationer och ii) i fråga om de olika verktyg och instrument som används inom förebyggande arbete, särskilt diplomati, inklusive både bilateral och multilateral medling, tidig varning, fredsbyggande åtgärder, återuppbyggnad efter konflikter, säkerhet och utveckling.
- Stödja lokalt inledda jämställdhetsinriktade förebyggande insatser som kännetecknas av lokalt egenansvar och som genomförs av lokala eller nationella aktörer. Främja inkluderande och öppna förfaranden.
- Stärka lokalsamhällenas motståndskraft mot väpnade konflikter. Kvinnors meningsfulla och jämlika deltagande är avgörande för verkningsfulla förebyggande åtgärder och genomförande av dem samt för upprätthållande av fred på alla nivåer. Öppenhet och tillgång till information bör garanteras i största möjliga utsträckning.
- Främja jämställdhetsanalys och systematisk integrering av ett jämställdhetsperspektiv i alla medlingsinsatser och konfliktförebyggande insatser.

Skydd

35. Kvinnor, män, flickor och pojkar från olika bakgrunder har ibland liknande och ibland olika erfarenheter och agerar på liknande eller olika sätt i samband med väpnade konflikter, förebyggande insatser, skydd, fredsbevarande och fredsbyggande åtgärder samt återuppbyggnad. Detta måste analyseras, bedömas och hanteras för att man ska kunna säkerställa en tillräcklig och adekvat reaktion från EU:s aktörer. Kvinnor, män, flickor och pojkar riskerar alla att falla offer för människohandel. Även om kvinnor och flickor löper större risk att utsättas för sexuellt våld, hållas som slavar av de stridande för att sköta hushåll och i sexuellt syfte och tvingas till äktenskap kan män och pojkar också drabbas av sådant våld. Dessutom kan män och pojkar vara utsatta för ytterligare risker som tvångsrekrytering och riktat dödande.
36. Kvinnor är inte bara krigs- och våldsoffer. De deltar också som t.ex. stridande, fredsbyggare, politiker, ekonomiska aktörer och aktivister. Att få både kvinnor och män att i samma utsträckning ta på sig dessa roller är både ett viktigt mål och ett sätt att bidra till att förhindra och lösa konflikter och främja en kultur av allomfattande och hållbar fred. Kvinnor, män, flickor och pojkar har ofta blivit måltavlor, ibland i omfattande skala, för sexuellt och könsrelaterat våld och använts som ett medel för politiska, ekonomiska eller militära syften. Våld mot kvinnor och flickor utvecklas och förvärras på många olika sätt under och efter konflikter, vilket ökar risken för att de drabbas av fysiskt, psykiskt, sexuellt och strukturellt våld inom hemmet och i det offentliga rummet. Trots förbud i internationell humanitär rätt, människorättslagstiftning och straffrätt är sexuellt och könsrelaterat våld i samband med konflikter mellan och inom stater fortfarande i hög grad okontrollerat och straffriheten för dessa brott måste åtgärdas.

37. Visserligen kan män och pojkar också utsättas för sexuellt och könsrelaterat våld men det är främst kvinnor i alla åldrar som i oproportionerligt hög grad drabbas under hela freds- och konfliktförloppen (även om denna situation ofta förvärras under väpnade konflikter). Kvinnor löper risk att drabbas av våld både i det offentliga rummet och i hemmet. Att medborgarutrymmet krymper, och i synnerhet att röster tystas för kvinnor i allmänhet och för kvinnor och män som inte följer samhällets sociala normer, kan vara en indikator på sexuellt och könsrelaterat våld. Hatpropaganda, hot, förtalskampanjer, förtryck och våld mot människorättsförsvarare kan yttra sig på olika sätt med koppling till bland annat kön, könsidentitet, sexuell läggning, socioekonomisk status, utbildning, ålder, etnicitet, klass, religion eller övertygelse.
38. Internets räckvidd, den snabba spridningen av kommunikationsteknik och de sociala mediernas stora utbredning har skapat nya möjligheter för kvinnor att göra sina röster hörda och öka medvetenheten om ett antal frågor. Även om tekniken kan skapa förbindelser och ge ökat inflytande kan den också stärka och normalisera könsroller och sedvänjor och skapa nya vägar för våld och övergrepp. Världen online är inte bara en spegelbild utan en ”spegelsal” av världen offline, som återspeglar och förstärker det som är positivt och negativt. För kvinnor och flickor återspeglar denna spegelbild ofta en kultur av kvinnofientlighet, utanförskap och våld.

EU kommer därför att arbeta för följande:

- Fortsätta att främja fullständig respekt för internationell rätt som är tillämplig på rättigheter för och skydd av kvinnor och flickor under konflikter, i synnerhet i egenskap av civila.
- Fortsätta att genomföra i) EU:s riktlinjer om våld mot kvinnor och flickor och bekämpning av alla former av diskriminering av dem, ii) EU:s riktlinjer om främjande av internationell humanitär rätt²⁶, iii) Säkerställande av skydd – Europeiska unionens riktlinjer om människorättsförsvarare²⁷ och iv) EU:s riktlinjer om mänskliga rättigheter vad gäller yttrandefrihet online och offline²⁸.
- Främja en systemövergripande strategi för att förebygga, rapportera och bestraffa sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp²⁹ och sexuella trakasserier³⁰.
- Främja skydd av kvinnors, flickors, mäns och pojkars fysiska och mentala hälsa och värdighet, särskilt i instabila och konfliktpåverkade situationer, i humanitära nödsituationer och efter konflikter, bland annat genom att inrätta mekanismer för att genomföra och övervaka skyddsåtaganden.
- Anta, genomföra och främja intern och extern nolltoleranspolitik mot diskriminering, sexuellt utnyttjande, sexuella övergrepp, människohandel och sexuella trakasserier. Se till att antagande av dithörande politik betraktas som ett formellt ledarskapsansvar³¹.

²⁶ EU:s uppdaterade riktlinjer om främjande av internationell humanitär rätt – Teknisk uppdatering (dok. 16841/09).

²⁷ Säkerställande av skydd – Europeiska unionens riktlinjer om människorättsförsvarare (dok. 16332/2/08).

²⁸ EU:s riktlinjer om mänskliga rättigheter vad gäller yttrandefrihet online och offline (dok. 9647/14).

²⁹ I linje med FN:s standarder (ST/SGB/2003/13) avses med *sexuellt utnyttjande* varje faktiskt missbruk eller försök till missbruk av en persons utsatta situation, skillnader i maktförhållanden eller förtroende för sexuella syften, vilket inbegriper men inte är begränsat till, för att dra ekonomisk, social eller politisk fördel av sexuellt utnyttjande av en annan människa, medan det med *sexuella övergrepp* avses faktiska fysiska kränkningar av sexuell art eller hot om sådana kränkningar, antingen med våld eller under ojämlika villkor eller tvång.

³⁰ Europeiska kommissionens policy i fråga om skydd för enskildas värdighet och kampen mot mobbning och sexuella trakasserier C (2006) 1624/3, som även är tillämplig på utrikestjänsten.

³¹ ST 6877 2018 INIT, Upgraded Generic Standards of Behaviour for CSDP Missions and Operations (uppggraderade allmänna uppförandenormer för GSFP-uppdrag och GSFP-insatser).

- Hjälpa kvinnor, män, flickor och pojkar som har överlevt sexuellt och könsrelaterat våld och deras familjer att få tillgång till rättslig prövning och rättsmedel i god tid, inklusive hälso- och sjukvårdsinformation och hälso- och sjukvårdstjänster och psykosocialt stöd, för att förhindra att de (på nytt) drabbas av stigmatisering och (på nytt) blir offer samt främja deras säkerhet och återintegrering.
- Främja insatser som syftar till att få ett slut på straffriheten för sexuellt och könsrelaterat våld, inbegripet konflikter relaterat sexuellt våld. Detta inbegriper, men är inte begränsat till, att stödja övergångsrättvisa som tar hänsyn till jämställdhetsaspekter och bygga upp kapaciteten hos yrkesverksamma inom brottsbekämpning och rättsväsendet för att hantera ärenden på ett jämställdhetsmedvetet sätt, i enlighet med vad som fastställs i EU:s ram för övergångsrättvisa³².
- Genomföra det icke-officiella dokumentet om att få slut på sexuellt våld i konflikter – en vägledning till praktiska åtgärder på EU-nivå³³.
- Ägna särskild uppmärksamhet åt mänskliga rättigheter för barn, unga och äldre, personer som lever i fattigdom, personer med synliga och osynliga funktionsnedsättningar, personer som tillhör minoriteter och urbefolkningar, flyktingar, internflyktingar och asylsökande i utsatta situationer och sammanhang.

³² Europeiska kommissionen, gemensamt arbetsdokument från avdelningarna: *The EU's framework on support to transitional justice* (EU:s ram för stöd till övergångsrättvisa) (SWD(2015) 158 final), 29.7.2015.

³³ Non Paper on ending sexual violence in conflict — A Guide to practical actions at EU level (MD 155/14), 25.11.2014.

- Genomföra en förebyggande nolltoleranspolitik mot alla former av sexuellt och könsrelaterat våld som begås av EU-personal eller personal i gemensamma säkerhets- och försvarspolitiska uppdrag och insatser samt befälhavare/chefer, entreprenörer och partner. När EU utstationerar personal, inbegripet i gemensamma säkerhets- och försvarspolitiska uppdrag/insatser och humanitära insatser kommer man att säkerställa att tydliga anvisningar har lämnats för detta ändamål och att ändamålsenliga strukturer har inrättats för att verkställa denna politik, bland annat genom en stabil rapporteringsmekanism, klagomålsmekanism för offer och ansvarsskyldighet och påföljder för gärningsmän.
- Säkerställa att barn som föds till följd av våldtäkt anses berättigade till medborgarskap och stöd. Bekämpa den stigmatisering som är förknippad med denna typ av sexuellt våld och som drabbar kvinnor som blivit våldtagna och deras barn, även långt efter det att brottet begåtts. Fortsätta att stödja de föräldrar som uppfostrar dessa barn.
- Införa bättre skyddsåtgärder för kvinnor och flickor när analyser och bedömningar visar att detta är nödvändigt, t.ex. för politiska kandidater, människorättsförsvarare och aktivister från det civila samhällets organisationer.

- Ta itu med konfliktrelaterat sexuellt våld som en del av ett kontinuerligt flöde av könsrelaterat våld som är nära sammankopplat med bestående bristande jämställdhet och mer omfattande angrepp på jämställdheten samt på kvinnors mänskliga rättigheter. Detta inbegriper, men är inte begränsat till, digitalt våld samt nät- och cybervåld.
- Främja humanitära normer och riktlinjer om jämställdhet och könsrelaterat våld, bland annat riktlinjerna om könsrelaterat våld från FN:s permanenta samordningskommitté³⁴ och kommitténs jämställdhetshandbok³⁵, samt arbetet inom ramen för uppmaningen till insatser mot könsrelaterat våld i krissituationer³⁶.
- Främja genomförandet av vapenhandelsfördraget, varvid särskild uppmärksamhet ska ägnas åt artikel 7.4³⁷, enligt vilken staterna ska beakta risken för att vapen eller andra föremål kan användas för att begå eller underlätta allvarliga könsrelaterade våldshandlingar.

³⁴ FN:s permanenta samordningskommitté: Guidelines for integrating gender-based violence interventions in humanitarian action (riktlinjer för integrering av åtgärder mot könsrelaterat våld i humanitära insatser), 2015. (https://gbvguidelines.org/wp/wp-content/uploads/2015/09/2015-IASC-Gender-based-Violence-Guidelines_lo-res.pdf).

³⁵ FN:s permanenta samordningskommitté: The Gender Handbook for humanitarian action (jämställdhetshandboken för humanitära insatser), 2017. https://ec.europa.eu/jrc/communities/sites/jrccties/files/2018-iasc_gender_handbook_for_humanitarian_action_eng_0.pdf

³⁶ Uppmaningen till insatser mot könsrelaterat våld i krissituationer är ett initiativ med flera aktörer som i grunden ska förändra det sätt på vilket man tar itu med könsrelaterat våld under humanitära krissituationer. Genom kommissionens generaldirektorat för europeiskt civilskydd och humanitära biståndsåtgärder (GD Echo) är EU en aktiv partner i initiativet sedan dess inrättande 2013. EU tog också på sig ansvaret att vara global ledare för initiativet under 2017–2018.

³⁷ Vid sin bedömning ska den exporterande statsparten beakta risken för att konventionella vapen som omfattas av artikel 2.1 eller materiel som omfattas av artikel 3 eller 4 används för att begå eller underlätta allvarliga könsrelaterade våldshandlingar eller allvarliga våldshandlingar mot kvinnor och barn.

Bistånd och återhämtning

39. Pelaren för bistånd och återhämtning i agendan för kvinnor, fred och säkerhet är inriktad på att säkerställa att bistånd, återhämtning och återuppbyggnad är inkluderande och tar hänsyn till kvinnors och flickors särskilda behov. Särskild uppmärksamhet ägnas åt de mest utsatta grupper som deltar i processer med anknytning till fredsbyggande åtgärder, såsom återsändande, vidarebosättning, rehabilitering, återintegrering och återuppbyggnad efter konflikter. Detta inbegriper fördrivna kvinnor och flickor, personer som överlevt könsrelaterat våld, äldre personer, personer med funktionsnedsättning, minoriteter och urbefolkningar.
40. I pelaren för bistånd och återhämtning efterlyser man också större ansträngningar för att stödja kvinnors aktiva deltagande och deras verksamheter inom bistånds- och återhämtningsinsatser, vilket omfattar att man ger kvinnor lika tillgång till försörjningsmöjligheter och rättvisa. Kvinnor och kvinnoorganisationer som tillhandahåller humanitärt bistånd fungerar ofta som beredskapspersonal under kriser. Kvinnligt ledarskap och kvinnors prioriteringar utesluts dock ofta från beslutsfattande, programplanering, planering och budgetar inom det humanitära och utvecklingsrelaterade området.
41. Bistånd, återhämtning och återuppbyggnad kan vara en unik möjlighet att omvandla diskriminerande sociala strukturer och främja kvinnors mänskliga rättigheter, deltagande och meningsfulla engagemang.

EU kommer därför att arbeta för följande:

- Främja kvinnors deltagande och ledarskap inom ramen för program för humanitära insatser och utveckling, både när det gäller formellt och informellt beslutsfattande och fastställande av prioriteringar.
- Främja initiativ som stärker kopplingarna mellan politikområdena kvinnor, fred och säkerhet, bistånd, rehabilitering, vidarebosättning, återuppbyggnad och hållbar utveckling, inklusive stöd till jämställdhetsintegrering i humanitärt bistånd och utvecklingsbistånd. Detta innefattar kvinnors och flickors lika och säkra tillgång till utvecklingsbistånd och omfattande hälso- och sjukvårdsinformation om och hälso- och sjukvårdstjänster inom sexuell och reproduktiv hälsa.

- Se till att alla som har varit utsatta för sexuellt eller könsrelaterat våld har rätt och tillgång till omfattande hälso- och sjukvårdsinformation och hälso- och sjukvårdstjänster, rättslig prövning och gottgörelse. samt att offren inte blir offer på nytt, avvisade eller uteslagna.
- Säkerställa att alla organisationer som får stöd och finansiering från EU följer EU:s jämställdhetspolicy, inklusive en rättighetsbaserad strategi och miniminormer och riktlinjer avseende könsrelaterat våld.
- Stödja psykosociala initiativ för alla som har överlevt väpnade konflikter, oavsett deras roller: kvinnor, flickor, män, pojkar och äldre personer.
- Stödja bistånd till, återhämtning för och rehabilitering av kvinnor och flickor som drabbats av konflikter, även inom EU. Detta innebär att man säkerställer att asylrätten, politik och förfaranden respekterar och garanterar att alla kvinnor, flickor och alla som överlevt könsrelaterat våld åtnjuter lika rättigheter och normer under förfarandena.
- Fortsätta att främja rättssystem i tredjeländer där EU genomför stödinsatser, i enlighet med de högsta standarderna. Detta ska stärka nationella straffrättsliga jurisdiktioner i enlighet med principen om komplementaritet med Internationella brottmålsdomstolen, t.ex. mekanismer och förfaranden för övergångsrättvisa som tar hänsyn till jämställdhetsaspekter.
- Säkerställa, genom tillräcklig finansiering, att kvinnor står i centrum för humanitära insatser, bistånd, återhämtning, utvecklingsbistånd och programplanering. De måste vara delaktiga i utformningen, planeringen och genomförandet av bistånd, återhämtning och återuppbyggnad och rådfrågas om behoven i början av varje kris.

- Se till att utarbetande och genomförande av politik bygger på erfarenheter från gräsrotsnivå av att främja genomgripande förändringar och framsteg under bistånds- och återhämtningsfasen. Säkerställa att inkluderande organisationer i det civila samhället och kvinnoorganisationer deltar på ett meningsfullt och jämlikt sätt i alla faser av cykeln, inklusive i givarkonferenser³⁸, vilket bidrar till att bygga upp partnerskap.
- Säkerställa att krisberedskap och planering och insatser för återhämtning efter katastrofer och konflikter, inbegripet utbildning av regeringstjänstemän och det civila samhällets organisationer, bygger på en jämställdhetsintegrerad och deltagarbaserad strategi som tar hänsyn till de könsspecifika effekterna av riskbedömningar (Gender Index of Risk³⁹).

Normativ ram för jämställdheten mellan kvinnor och män

42. Jämställdhet mellan kvinnor och män är en grundläggande mänsklig rättighet, en gemensam värdering inom EU som införlivats i EU:s politiska ramar och en nödvändig förutsättning för att nå målen för fattigdomsutrotning, ökad tillväxt, sysselsättning och social sammanhållning och främjande av fred och säkerhet. Detta ingår också i internationella skyldigheter och åtaganden, som t.ex. konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor, handlingsplanen från Peking, Agenda 2030 för hållbar utveckling och det europeiska samförståndet om utveckling. EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiska mål utgör de principer som vägleder arbetet inom detta område.

³⁸ Under återuppbyggnadsfasen finns det möjlighet att underlätta ökad jämställdhet genom en rättighetsbaserad strategi, t.ex. i fråga om ekonomisk utveckling, tillgång till mark och naturresurser.

³⁹ Tjänsten för utrikespolitiska instrument – instrumentet som bidrar till stabilitet och fred. Manual of indicators for the instrument contributing to stability and peace — IcSP (handbok om indikatorer för instrumentet som bidrar till stabilitet och fred) https://ec.europa.eu/fpi/key-documents_en.

EU kommer därför att arbeta för följande:

- Fortsätta att övervaka uppföljningen av handlingsplanen från Peking, särskilt inom det viktiga området kvinnor och väpnade konflikter.
- Fortsätta att främja ratificeringen och genomförandet av FN:s viktigaste människorättsinstrument och deras fakultativa protokoll, i synnerhet konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor och dess fakultativa protokoll, och stärka kopplingen mellan konventionen och agendan för kvinnor, fred och säkerhet genom de allmänna rekommendationerna 30 och 35.
- Fortsätta att ge sitt starka stöd till Internationella brottmålsdomstolen (ICC), särskilt inom konfliktrelaterat sexuellt och könsrelaterat våld, för att främja ansvarighet och bekämpa straffrihet. ICC är världens första och enda permanenta internationella brottmålsdomstol för utredning och lagföring av de allvarligaste brotten.
- Fortsätta att stödja det arbete som utförs av internationella avvecklingsmekanismen för brottmålsribunaler och andra internationella domstolar.
- Fortsätta att genomföra den politik som fastställs i EU:s riktlinjer för främjande av efterlevnaden av internationell humanitär rätt, med särskilt beaktande av respekten för förbudet mot våldtäkt och andra former av sexuellt våld.
- Fortsätta att genomföra agendan för ungdomar, fred och säkerhet, i enlighet med vad som fastställs i FN:s säkerhetsråds resolutioner 2250 och 2419. Detta innefattar att hantera (ihållande) bristande jämställdhet som innebär en särskild risk för unga kvinnor och män och ägna särskild uppmärksamhet åt att öka unga kvinnors inkluderande representation i konfliktförebyggande och konfliktlösning.

Förstärkt lokalt, nationellt och regionalt egenansvar

43. Det är mer sannolikt att en inkluderande fredsprocess identifierar och tar itu med de bakomliggande orsakerna till konflikter och ser till att de drabbade befolkningsgruppernas behov tillgodoses. Därför är det mycket viktigt att man stärker det lokala, nationella och regionala egenansvaret samtidigt som man säkerställer samråd och samarbete med lokala intressenter, inbegripet det civila samhället. Delaktighet ökar också legitimiteten och det nationella egenansvaret för ett fredsavtal och dess genomförande, och minskar dessutom sannolikheten för att uteslutna aktörer undergräver processen. En inkluderande process innebär inte att alla intressenter deltar direkt i de formella förhandlingarna, men kan underlätta samverkan mellan parterna i konflikten och andra intressenter och skapa mekanismer som omfattar alla perspektiv i processen. Det kan behövas särskilda mekanismer för att säkerställa att kvinnliga fredsbyggare och kvinnoorganisationer deltar på ett meningsfullt sätt i processen.

EU kommer därför att arbeta för följande:

- Stödja kapacitetssupplebyggnad för och informationsutbyte mellan partner och länder utanför EU, inklusive nationella jämställdhetsmekanismer och jämställdhetsinstitutioner.
- Samråda med kvinnoorganisationer, kvinnliga fredsbyggare och människorättsförsvarare och stödja deras delaktighet i och, när så är relevant, ledning av formella och informella fredsprocesser.
- Se till att EU på ett meningsfullt och jämlikt sätt upprättar kontakter med inkluderande organisationer i det civila samhället, dvs. organisationer i det civila samhället där kvinnor spelar en ledande roll och bidrar till strategier och i vilka olika kvinnors röster blir hörda och företräds när det gäller olika utmaningar som samhället står inför.
- Säkerställa stöd till internationella och regionala icke-statliga organisationer som främjar lokalt egenansvar och delaktighet och bidrar till att bygga upp nationell kapacitet.

Stärkt samarbete och dialog med andra aktörer

44. Samarbete med internationella aktörer är avgörande för att man ska kunna genomföra agendan för kvinnor, fred och säkerhet på ett verkningsfullt sätt och undvika dubbelarbete och konkurrens om resurser. Samarbete behövs också för att man ska kunna utbyta analyser, lärdomar och resurser samt säkerställa samstämmighet mellan programmens resultat och den politiska utvecklingen på global, regional och nationell nivå. Det är viktigt att dialogen mellan olika aktörer förs på alla nivåer (lokal, nationell, regional och internationell) samt mellan dem och att den omfattar det civila samhället. Det är också viktigt att internationella organisationer inte konkurrerar med lokala organisationer i det civila samhället när dessa organisationer i det civila samhället kan ge liknande bidrag till politik eller program (t.ex. utarbetande av undersökningar).

EU kommer därför att arbeta för följande:

- Främja inkluderande partnerskap och förbättrat utbyte av erfarenheter, lärdomar och bästa praxis mellan alla intressenter om alla aspekter av genomförandet av agendan för kvinnor, fred och säkerhet. I detta ingår att kartlägga gemensamma intressen, särskilt med beaktande av de utmaningar och möjligheter som uppstått.
- Fortsätta att samarbeta med berörda internationella och regionala organisationer, särskilt FN, men också t.ex. Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato), Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), Sydostasiatiska nationers förbund (Asean), Amerikanska samarbetsorganisationen (OAS), G20, G7, Afrikanska unionen (AU), Internationella rödakorskommittén och unionen för Medelhavsområdet. Samarbeta med andra regionala organisationer som är villiga att främja arbetet för jämställdhet, fred och säkerhet samtidigt som man bygger vidare på befintliga initiativ och erfarenheter, i syfte att skapa synergier i situationer där EU och FN eller andra internationella organisationer spelar huvudrollerna.

- Främja och stödja initiativet med nationella kontaktpunkter för kvinnor, fred och säkerhet, som fungerar som ett interregionalt forum och ger möjlighet att utbyta erfarenheter och bästa praxis för att främja genomförandet av FN:s säkerhetsråds resolutioner om kvinnor, fred och säkerhet samt förbättra samordningen av finansierings- och stödprogram.
- Främja och stödja initiativet om regionalt påskyndande av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 (RAR1325), som huvudsakligen är inriktat på utbyten på teknisk nivå mellan jämställdhetsrådgivare och andra yrkesverksamma i multilaterala och regionala organisationer. Syftet är att skapa ett forum som förbättrar genomförandet av agendan för kvinnor, fred och säkerhet och främja synergier mellan deltagare från EU, FN, Nato, AU och OSSE.
- Främja och uppmuntra inkluderande metoder som ska förbättra samstämmigheten, samordningen och effektiviteten.
- Främja dialog mellan det civila samhällets organisationer och EU, som samordnas av Europeiska utrikestjänsten, och i länder utanför EU, som samordnas av EU:s delegationer.

Stödåtgärder

Politiskt stöd till ett verkningsfullt genomförande av agendan för kvinnor, fred och säkerhet

45. Att genomföra agendan för kvinnor, fred och säkerhet på ett verkningsfullt sätt innebär att man utgår från ett helhetsperspektiv. Det är av yttersta vikt att utestängande metoder och de metoder som grundar sig på silotänkande omvandlas till inkluderande och övergripande sätt att ta kontakt och arbeta. Det finns fortfarande begränsad förståelse och ibland begränsad acceptans för detta. Genomförandet av agendan för kvinnor, fred och säkerhet måste därför stödjas av största möjliga politiska ledarskap och engagemang.

EU kommer därför att arbeta för följande:

- Främja genomförandet av agendan för kvinnor, fred och säkerhet i alla sammanhang, även i multilaterala forum och bilaterala kontakter, genom politiska dialoger och människorättsdialoger, partnerskap, förklaringar, multilaterala utbyten, kommunikation och gemensamma uttalanden med partnerländerna.
- Säkerställa ett fortsatt verkningsfullt genomförande av agendan för kvinnor, fred och säkerhet inom EU genom att genomföra och övervaka EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet, det strategiska engagemanget för jämställdhet och EU:s andra handlingsplan för jämställdhet.
- Främja och stödja genomförandet av agendan för kvinnor, fred och säkerhet genom mandatet för Europeiska utrikestjänstens chefsrådgivare för jämställdhet och FN:s säkerhetsråds resolution 1325.
- Införliva en samstämmig strategi för jämställdhet och kvinnor, fred och säkerhet i EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik och främja den.
- Främja förståelse för och kreativt tänkande om agendan för kvinnor, fred och säkerhet, inbegripet i den bredare offentliga sfären.
- Se till att agendan för kvinnor, fred och säkerhet är ett centralt tema för politiskt och diplomatiskt engagemang angående framväxande utmaningar och vid kriser, instabilitet och under och efter konflikter, med beaktande av att förebyggande diplomati bör prioriteras i alla sådana situationer.
- Främja ökat och inkluderande samarbete om genomförandet av agendan för kvinnor, fred och säkerhet med alla intressenter, inklusive nationella myndigheter, lagstiftande organ, nationella människorättsinstitutioner, jämställdhetsorgan, lokala myndigheter, det civila samhällets aktörer, icke-statliga aktörer, den privata sektorn, utvecklingsaktörer, humanitära aktörer samt internationella och regionala organisationer.

- Främja genomförandet av internationella standarder för jämställdhetsinriktat medlingsstöd. Fortsätta att betrakta fredsprocesser som lämpliga tillfällen att främja kvinnors egenmakt, jämställdhet, jämställdhetsintegrering, ett meningsfullt och jämlikt deltagande för kvinnor och respekt för kvinnors rättigheter i förhandlingar och i därav följande fredsavtal.
- Se till att alla som deltar i EU:s medling tar upp dessa frågor under förberedande förhandlingar om fred och under fredsförhandlingar och att de strävar efter att säkerställa att dessa frågor integreras och prioriteras i den påföljande fredsbyggande och återuppbyggande fasen efter en konflikt, bland annat genom se till att jämställdhetsexperter som är anställda i alla EU:s medlingsinsatser får tillräckliga resurser.
- Säkerställa att alla EU:s utplaceringar i instabila och konfliktpåverkade situationer och humanitära nödsituationer omfattar tillräcklig kapacitet för att genomföra agendan för kvinnor, fred och säkerhet, bland annat genom att jämställdhetsexperter och jämställdhetsrådgivare med tillräckliga resurser medverkar i alla gemensamma säkerhets- och försvarspolitiska uppdrag och insatser, EU:s delegationer och EU:s särskilda representanter. Se till att all EU:s utplacerade militära och civila personal, inklusive personal med högre befattningar, har tillräcklig utbildning i jämställdhet och kvinnor, fred och säkerhet, särskilt i hur man kan integrera ett jämställdhetsperspektiv i respektive verksamheter.

Finansiering och resurser

46. Finansiering är nödvändigt för att möjliggöra jämställdhetsintegrering, könsbalans och andra särskilda åtgärder för att uppnå jämställdhet. Mot bakgrund av detta och på grundval av flera utvärderingar och rapporter⁴⁰ är den globala bristen på och/eller begränsade finansieringen fortsatt ett stort hinder för ett verkningsfullt genomförande av agendan för kvinnor, fred och säkerhet. Både i EU och globalt behövs finansiering för projekt/program med jämställdhet och kvinnor, fred och säkerhet som främsta mål samt för integrering av jämställdhetsaspekter och jämställdhetsperspektiv i andra projekt/program. Bristen på resurser, inklusive intern kapacitetsuppbyggnad, för jämställdhetsarbetet och genomförandet av agendan för kvinnor, fred och säkerhet är alltför en viktig utmaning som man således måste ta itu med. Dessutom behövs det en gynnsam makroekonomisk miljö så att man kan hantera de bakomliggande orsakerna till bristande jämställdhet.

⁴⁰ Goldberg, D. B. (2015), Civil Society Organisation (CSO) Survey for the global study on women, peace and security: CSO perspectives on UNSCR 1325 implementation 15 years after adoption. The Global Network of women peacebuilders (Undersökning från organisationer i det civila samhället för den globala studien om kvinnor, fred och säkerhet: perspektiv från organisationer i det civila samhället på genomförandet av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 15 år efter antagandet. Det globala nätverket av kvinnliga fredsbyggare), <http://peacewomen.org/sites/default/files/CSO%20Survey%20Report%20FINAL.pdf>. Coomaraswamy, R., & UN Women, (2015), Preventing conflict, transforming justice, securing the peace: a global study on the implementation of United Nations Security Council resolution 1325 (förebygga konflikter, få till stånd rättvisa och garantera fred: en global studie om genomförandet av FN:s säkerhetsråds resolution 1325), (<http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNW-GLOBAL-STUDY-1325-2015.pdf>). FN:s utvecklingsprogram, (inget datum), Trust Fund Factsheet – Global Acceleration Instrument, (faktablad om förvaltningsfonden – det globala instrumentet för påskyndande), (<http://mptf.undp.org/factsheet/fund/GAI00>).

47. Meningsfulla och hållbara framsteg kräver en rättighetsbaserad strategi så att det säkerställs att kvinnor inte bara förvärvar färdigheter och tillgångar utan också väljer och utövar kontroll i fråga om möjligheter och resurser och kan utforma det ekonomiska beslutsfattandet på alla nivåer. Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas åt kvinnors roll och ställning i den formella och den informella ekonomin. Arbetet med att genomföra agendan för kvinnor, fred och säkerhet, inbegripet i konfliktdrabbade länder och länder som genomgått konflikter, har länge haft för lite resurser. Direkt, tillförlitlig och förutsägbar finansiering via flexibla bidrag eller långsiktig finansiering kan göra skillnad när det gäller att skapa förutsättningar så att gräsrotsrörelser och det civila samhällets organisationer kan genomföra agendan för kvinnor, fred och säkerhet.

EU kommer därför att arbeta för följande:

- Verka för att integrera jämställdhet och agendan för kvinnor, fred och säkerhet i EU:s instrument för finansiering av yttre åtgärder.
- Göra det obligatoriskt att inkludera en budget för jämställdhetsexpertis och/eller jämställdhetsrådgivare för samtliga GSFP-insatser och GSFP-uppdrag samt för EU:s delegationer.
- Garantera tillräcklig, varaktig och förutsebar finansiering genom programplanering och integrering i icke-programplanerade åtgärder för att genomföra agendan för kvinnor, fred och säkerhet.
- Samtidigt som man erkänner den behovsbaserade strategi som inrättats i EU:s medlemsstater och i EU:s instrument för finansiering av yttre åtgärder, när så är möjligt prioritera (direkta) verksamhetsbidrag till jämställdhetsprojekt och projekt rörande kvinnor, fred och säkerhet som genomförs av lokala organisationer i det civila samhället, i synnerhet kvinnoorganisationer.
- Uppmuntra jämställdhetsanalyser som ett krav för EU:s finansiering av yttre åtgärder.
- Främja särskild finansiering för den externa och oberoende utvärderingen av EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet. Verka för att utvärderingarna av alla EU:s yttre åtgärder och all EU:s externa politik ska vara jämställdhetsinriktade.
- Säkerställa minimala administrativa begränsningar för tillgång till finansiering för lokala organisationer i det civila samhället, inom de gränser som anges i EU:s budgetförordning.

- Främja särskild finansiering för forskning om kvinnor, fred och säkerhet.
- Bedöma, övervaka och, i tillämpliga fall, motverka EU:s, medlemsstaternas och partnerländernas åtgärder mot terrorism, inbegripet lagar mot finansiering av terrorism, så att dessa inte inverkar negativt på, begränsar eller påverkar kvinnors rättigheter.
- Verka för att Addis Abeba-handlingsplanen från den tredje internationella konferensen om utvecklingsfinansiering (Addis Abeba-handlingsplanen) genomförs.

Kapacitetsuppbyggnad och utbildning

48. Ett verkningsfullt genomförande av agendan för kvinnor, fred och säkerhet är beroende av att alla kvinnor och män på alla beslutsnivåer har medvetenhet och kunskaper, färdigheter, kapacitet och resurser. Med tanke på dagens komplexa säkerhetssituation och utvidgningen av agendan för kvinnor, fred och säkerhet, ligger kapacitetsuppbyggnad och förbättrad utbildning för hållbar fred, säkerhet och jämställdhet till grund för genomförandet av hela agendan för kvinnor, fred och säkerhet.
49. Riktad utbildning är ett centralt inslag i genomförandet av agendan för kvinnor, fred och säkerhet. I EU:s nya utbildningspolicy för GSFP⁴¹, som antogs den 15 mars 2017, fastställs att obligatorisk och standardiserad utbildning före utplacering är en förutsättning för utplacering av både utstationerad och kontraktsanställd personal. Samtidigt som utbildning före utplacering redan är tillgänglig för personal som utstationeras till GSFP-uppdrag och GSFP-insatser är detta inte obligatoriskt för alla än. För andra typer av insatser (t.ex. medlingsstöd) saknas det alltså en sådan strukturerad och obligatorisk utbildningsstrategi. Enligt denna nya utbildningspolicy bör alla GSFP-utbildningar återspegla EU:s grundläggande principer, däribland målen för jämställdhet och kvinnor, fred och säkerhet. Dessutom kommer könsrelaterade delar även fortsättningsvis att integreras mer systematiskt i interna GSFP-utbildningar och GSFP-seminarier.

⁴¹ EU:s utbildningspolicy för GSFP (dok. 5197/2/17 REV 2) av den 15 mars 2017.

EU kommer därför att arbeta för följande:

- Fortsätta att förbättra sin förståelse för frågor som rör agendan för kvinnor, fred och säkerhet genom intensifierad och konsoliderad utbildning på alla nivåer, även för ledande befattningar. Begära att medlemsstaterna tillhandahåller relevanta utbildningar som en del av EU:s årliga utbildningsprogram för att utbilda sina medborgare, och uppmuntra dem att låta personer från andra medlemsstater delta i dessa kurser när så är möjligt.
- Säkerställa att Europeiska säkerhets- och försvarsakademin (Esfa) fortsätter att främja integrering av ett jämställdhetsperspektiv i all sin utbildning, inklusive alla befintliga kurser och utbildningar och de som tillhandahålls lokalt i medlemsstaterna.
- Verka för att ett jämställdhetsperspektiv integreras i all krishanteringsverksamhet för GSFP-uppdrag och GSFP-insatser och humanitära och utvecklingsrelaterade yttre åtgärder.
- Se till att kommissionen och Europeiska utrikestjänsten regelbundet inkluderar området kvinnor, fred och säkerhet i befintliga och framtida jämställdhetsutbildningar inom Europeiska utrikestjänsten, kommissionen, EU:s delegationer och GSFP-strukturer. Sådan utbildning bör omfatta hur man rent praktiskt integrerar ett jämställdhetsperspektiv i det dagliga arbetet.
- Säkerställa att en del/modul rörande kvinnor, fred och säkerhet integreras i utbildningar på nätet och att en jämställdhetsdel systematiskt införlivas i utbildningar som rör alla relevanta sektorer, t.ex. avväpning, demobilisering och återanpassning, reform av säkerhetssektorn och valövervakning.
- Främja utbildning för alla EU:s medlingsaktörer, däribland de som får ekonomiskt eller tekniskt stöd från EU, i hur man genomför och använder jämställdhetsanalyser och integrerar ett jämställdhetsperspektiv i medlingsstöd.
- Ge sin personal utbildning i jämställdhet och i hur man kan förändra konflikter och könsroller som råder i samhället samt stödja utbildning för statliga och icke-statliga partner.

- Se till att utbildningar utformas på grundval av mottagarnas behov och att handledning eller mentorskap används där så är lämpligt, särskilt för personer i högre eller ledande befattningar.
- Uppmuntra medlemsstaterna att prioritera kapacitetsuppbyggnad och utbildning i sina nationella handlingsplaner och i verksamheter som stöder länder utanför EU.
- Uppmana medlemsstaterna att prioritera och investera i utveckling av utbildningsverktyg, t.ex. datorbaserad utbildning (webbaserad utbildning och poddar) och andra utbildningspaket. Dessa utbildningsmoduler, som utvecklats för EU-delegationer och GSFP-uppdrag och GSFP-insatser, skulle också kunna delas med partner och länder utanför EU.

Utbyte av information och bästa praxis

50. EU:s informella arbetsgrupp om kvinnor, fred och säkerhet har visat sig vara ett värdefullt forum för utbyte och partnerskap mellan EU:s institutioner, medlemsstaterna och det civila samhället⁴².
51. Arbetsgruppen kommer att sammanträda fyra gånger per år, två gånger på strategisk nivå, där ordförandeskapet innehas gemensamt av Europeiska utrikestjänsten och det roterande ordförandeskapet i Europeiska unionens råd, och två gånger på teknisk nivå /arbetsnivå.
52. EU:s delegationer bör sammankalla forum för utbyte av information och god praxis i sina länder och regionalt för att sammanföra EU:s delegationer, GSFP-uppdrag och EU:s medlemsstater med det civila samhället i syfte att tillhandahålla solid bakgrundsinformation.
53. EU strävar efter att upprätta partnerskap och allianser med andra internationella och regionala organisationer, i synnerhet strukturerade och formaliserade samarbetsplattformar på alla nivåer, från politisk nivå till arbetsnivå. För att uppifrån-och-ned-strategier ska vara hållbara och effektiva måste de åtföljas av åtgärder som utformas och genomförs på alla nivåer.

⁴² Detta omfattar den akademiska världen.

EU kommer därför att arbeta för följande:

- Stödja inrättandet av ett forum⁴³ för att utbyta erfarenheter och bästa praxis och främja innovation bland yrkesverksamma (jämsällldhetsrådgivare och kontaktpunkter för jämsällldhetsfrågor) på olika nivåer, eftersom ett verkningsfullt och hållbart genomförande av EU:s nya strategi för kvinnor, fred och säkerhet kräver att man säkerställer att politiska val görs utifrån yrkesverksammas erfarenheter, kunskaper och idéer. Detta kommer att gälla inom EU, mellan organisationer och inom och mellan redan etablerade och fungerande nätverk, t.ex. redan etablerade nätverk inom Europeiska kommissionen.
- Vägleda genomförandet av EU:s nya strategi för kvinnor, fred och säkerhet så att detta sker på ett inkluderande sätt och säkerställa att så många olika intressenter som möjligt deltar.
- Stödja befintliga och nya inkluderande nätverk av kontaktpunkter och experter som ska förbättra jämsällldheten och kvinnors egenmakt och genomföra agendan för kvinnor, fred och säkerhet.

Ledarskap och ansvarighet

54. Ledarskap och tillräckliga resurser på alla nivåer är avgörande för ett verkningsfullt genomförande av agendan för kvinnor, fred och säkerhet. Detta kräver en grundlig förståelse av jämsällldhet och kvinnor, fred och säkerhet så att ledarskap kan vara jämsällldhetsinriktade. I linje med EU:s övergripande politiska ram för jämsällldhet, kvinnors egenmakt och kvinnor, fred och säkerhet ansvarar medlemsstaterna för genomförandet av agendan för kvinnor, fred och säkerhet. Berörda EU-institutioner och EU-organ spelar också en viktig roll när det gäller att främja och genomföra agendan för kvinnor, fred och säkerhet.

⁴³ Ett exempel på detta är samarbetet med initiativet om regionalt påskyndande av genomförandet av resolution 1325 (RAR) med FN, EU, Nato, Afrikanska unionen och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE).

EU kommer därför att arbeta för följande:

- Se till att personal i ledande befattning aktivt främjar jämställdhet och kvinnor, fred och säkerhet inom ramen för sina tjänster genom att inkludera detta i tjänstebeskrivningen för alla ledande befattningar och genom att sörja för att dessa inslag ingår i utvärderingen av denna personal. Detta inbegriper mandaten för delegationschefer, EU:s särskilda representanter och chefer för GSFP-uppdrag och GSFP-insatser.
- Säkerställa att personer i ledande befattning som EU har anställt eller utplacerat har fått fortbildning i jämställdhet och kvinnor, fred och säkerhet före utplaceringen och att ledare och personer i ledande befattning är välinformerade om det mångfasetterade arbete som jämställdhetsrådgivare och kontaktpunkter för jämställdhetsfrågor utför.
- Verka för att alla anställda, entreprenörer och genomförandepartner som arbetar för EU främjar ett verkningsfullt genomförande av agendan för kvinnor, fred och säkerhet och se till att huvudansvaret ligger på ledarskaps- och förvaltningsnivå och att mekanismer för ansvarsskyldighet uppmuntras.
- Se till att arbetsbeskrivningar, villkor och krav för anbudsförfaranden och kontrakt som standard innehåller ett krav på att jämställdhet och kvinnor, fred och säkerhet ska övervägas inom alla arbetsområden samt ett krav på att särskild utbildning ska anordnas vid behov.

Stödfunktioner

55. Det arbete som utförs av jämställdhetsrådgivare och kontaktpunkter/kontaktpersoner för jämställdhetsfrågor är av central betydelse för att omsätta EU:s politik för jämställdhet, kvinnors egenmakt och kvinnor, fred och säkerhet till analys, planering, genomförande och utvärdering. De personer som innehar dessa befattningar bör därför vara strategiskt utplacerade med nära tillgång till ledande befattningshavare och till strategiska dokument och processer. Jämställdhetsrådgivare och kontaktpunkter för jämställdhetsfrågor spelar också en viktig roll för att underlätta integreringen av ett jämställdhetsperspektiv i dagliga uppgifter och verksamheter. I civila GSFP-uppdrag har strukturer i form av kontaktpunkter för jämställdhetsfrågor utvecklats med framgång och fungerar som en förlängning av jämställdhetsrådgivaren, vilket innebär att jämställdhetsintegreringsinsatser får ett större genomslag.

56. I EU:s delegationer är kontaktpersoner för jämställdhetsfrågor viktiga aktörer som ansvarar för att ge råd om och samordna alla insatser och åtgärder som rör jämställdhet och kvinnors egenmakt samt för att underlätta och stödja genomförandet av EU:s andra handlingsplan för jämställdhet. Nätverket för kontaktpersoner för jämställdhetsfrågor träffas i Bryssel varje år. Detta evenemang är främst inriktat på att i) bedöma befintliga kunskaper och erfarenheter, ii) underlätta lärande och iii) diskutera framstegen med den andra handlingsplanen, särskilt i förhållande till målet för en förändring av den institutionella kulturen och rapporteringen.

EU kommer därför att arbeta för följande:

- Säkerställa att jämställdhetsrådgivare och kontaktpunkter för jämställdhetsfrågor är strategiskt placerade och har tillräckliga resurser.
- Fortsätta att stärka den jämställdhetsrådgivande förmågan och kapaciteten i EU, företrädesvis tillsammans med alla nuvarande multilaterala och regionala partner och genom utbyten med experter från det civila samhället och akademiker.
- Främja en jämn könsfördelning bland jämställdhetsrådgivare och kontaktpunkter för jämställdhetsfrågor genom att uppmuntra fler män att söka dessa tjänster.
- Systematisera användningen av kontaktpunkter för jämställdhetsfrågor och bygga upp ett nätverk av kontaktpunkter med jämn könsfördelning som består av både nationella och internationella medlemmar.
- Sörja för att när kontaktpunkter för jämställdhetsfrågor utses eller väljs ut ska detta ansvar ingå i arbetsbeskrivningen och därefter i de årliga utvärderingarna av dem. Detta arbete är lika viktigt som allt annat arbete och måste därmed återspeglas i de årliga utvärderingarna av prestationer.
- Uppmuntra ökad användning av kontaktpunkter för jämställdhetsfrågor som ett sätt att underlätta och främja integrering av ett jämställdhetsperspektiv i dagliga uppgifter, med utgångspunkt i god praxis från i synnerhet civila GSFP-uppdrag.

- Ytterligare underlätta utbytet av idéer och sammankopplingen mellan EU:s jämställdhetsrådgivare och kontaktpunkter och kontaktpersoner för jämställdhetsfrågor, t.ex. genom fysiska eller virtuella möten och ytterligare användning av befintliga onlineplattformar såsom ”Together”, den virtuella plattformen för det europeiska nätverket för kontaktpunkter för jämställdhetsfrågor.
- Uppmuntra utbyte av god praxis och erfarenheter mellan rådgivare och kontaktpunkter/kontaktpersoner.
- Uppmuntra mångfald bland jämställdhetsrådgivare och kontaktpunkter/kontaktpersoner för jämställdhetsfrågor, särskilt genom att anställa fler män.

Övervaknings-, utvärderings- och rapporteringsförfaranden

57. EU har ett gediget övervaknings-, utvärderings- och rapporteringssystem, inte minst som en del av EU:s andra handlingsplan för jämställdhet 2016–2020 och EU:s strategiska engagemang för jämställdhet. Förbättrade övervaknings-, utvärderings- och rapporteringsförfaranden för agendan för kvinnor, fred och säkerhet ska ytterligare förbättra den övergripande uppföljningen av agendans genomförande, inbegripet genom rationalisering och synkronisering med relevanta parallella rapporteringsförfaranden. Rapporteringssystemet för agendan för kvinnor, fred och säkerhet ska inte bara vara inriktat på *vad som ska göras* utan också på *hur* det görs.
58. Man strävar efter att förbättra det nuvarande övervaknings-, utvärderings- och rapporteringssystemet både när det gäller innehållet och själva processen. Syftet är att skapa förutsättningar för att maximera kvantitativa och kvalitativa analyser och bedömningar, samtidigt som man minimerar störningarna för dataleverantörer och komplexiteten för personuppgiftsbiträden. EU siktar dessutom på att skapa en indikatorbaserad övervakningsprocess som grundas på framstegsmarkörer. Vad gäller deltagaraspekten för agendan för kvinnor, fred och säkerhet medför detta större fokus på kvaliteten på kvinnors delaktighet utöver hur många kvinnor som ingår. Därmed kommer man att kunna utveckla en mer grundlig analys av kvinnors meningsfulla och jämlika deltagande och inflytande i beslutsfattande processer och ställningar.

59. Verkningsfull, inkluderande och öppen övervakning och utvärdering av agendan för kvinnor, fred och säkerhet kräver utbyte och partnerskap mellan EU:s institutioner, medlemsstaterna och det civila samhället. Verkningsfulla och öppna deltagandebaserade mekanismer och förfaranden bör inrättas.

EU kommer därför att arbeta för följande:

- Vidareutveckla och använda indikatorer för sina åtgärder för att genomföra strategin för kvinnor, fred och säkerhet. Systematisera könsuppdelade uppgifter inom EU:s externa politik och se till att konsekvensanalysen omfattar mer än beskrivning/rapportering av allmänna uppgifter om bristande jämställdhet genom att tillhandahålla ingående fallstudier som utförts av det oberoende civila samhället eller den akademiska världen, grundläggande studier och regelbundna utbyten med företrädare för EU (inbegripet det lokala civila samhället och i synnerhet kvinnoorganisationer).
- Samla in indikatorer rörande kvinnor, fred och säkerhet från andra ramar (handlingsplanen från Peking, medlemsstaternas nationella handlingsplaner, EU:s andra handlingsplan för jämställdhet osv.) och integrera dem så mycket som möjligt i ramen med indikatorer för kvinnor, fred och säkerhet, för att säkerställa att samma uppgifter inte efterfrågas i olika rapporteringsförfaranden (detta kommer att underlätta rapporteringen).
- Sträva efter att ytterligare förbättra effektiviteten, harmoniseringen och rationaliseringen i fråga om all EU:s rapportering om jämställdhet, kvinnors egenmakt och kvinnor, fred och säkerhet.
- Tillhandahålla parametrar, system och riktlinjer för medlemsstaterna för att se till att övervaknings- och utvärderingsprocesser kan sammanställas på regional nivå, samtidigt som man tar hänsyn till att varje medlemsstat har särskilda behov och prioriteringar.
- Främja ett faktiskt deltagande av det inkluderande civila samhället, inklusive nationella kvinnorrättsgrupper och jämställdhetsexpertis, i övervaknings- och utvärderingsprocesser.

Nationella handlingsplaner

60. Nationella handlingsplaner spelar en viktig roll för att effektivisera genomförandet av agendan för kvinnor, fred och säkerhet, främst på nationell nivå.

EU kommer därför att arbeta för följande:

- Främja ett tillvägagångssätt som inbegriper hela statsförvaltningen för att ta fram och genomföra nationella handlingsplaner. Detta kommer att vara medlemsstaterna till hjälp i deras ansträngningar för att prioritera en strategi som inbegriper hela statsförvaltningen och för att hålla fast vid åtagandet att uppmuntra alla länder inom och utanför EU att utarbeta och genomföra nationella handlingsplaner på grundval av denna princip.
- Se till att det finns tillräckligt med resurser till stöd för de nationella handlingsplanerna så att dessa kan genomföras effektivt.
- Främja mekanismer för deltagande som en del av utarbetandet av de nationella handlingsplanerna för att säkerställa lokalt egenansvar och inkludering samt resurser.
- Verka för en institutionalisering av den parlamentariska kontrollen av genomförandet av de nationella handlingsplanerna. Stödja det civila samhällets deltagande i övervakning och utvärdering.
- Uppmuntra EU-medlemsstaterna att ömsesidigt stödja varandras utarbetande och genomförande av de nationella handlingsplanerna.
- Fortsätta att stödja och främja ett effektivt genomförande av de nationella handlingsplanerna i länder där EU:s yttre åtgärder genomförs med stöd av Europeiska utrikestjänstens chefsrådgivare för jämställdhet och FN:s säkerhetsråds resolution 1325 (2000).
- Säkerställa att bestämmelserna i denna EU-strategi för kvinnor, fred och säkerhet återfinns i EU-medlemsstaternas och tredjeländers framtida handlingsplaner.

Bilaga I: Kvinnor, fred och säkerhet inom ramen för EU:s externa politik

Kvinnor, fred och säkerhet inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken

61. Betydelsen av jämställdhet och jämställdhetsintegrering inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (GSFP) på alla nivåer har upprepade gånger bekräftats av rådet sedan 2006⁴⁴. Sedan den övergripande strategin för EU:s genomförande av Förenta nationernas säkerhetsråds resolutioner 1325 och 1820 om kvinnor, fred och säkerhet⁴⁵ antogs har en GSFP-specifik politik för kvinnor, fred och säkerhet utarbetats och kontinuerligt uppdaterats⁴⁶ för att säkerställa jämställdhetsintegrering och genomförande av FN:s säkerhetsråds resolutioner om kvinnor, fred och säkerhet från tidig analys och planering till genomförande av GSFP-uppdrag och GSFP-insatser, inbegripet uppföljning och utvärdering av dessa.
62. År 2016 utfördes en referensstudie i form av en inventering av integreringen av mänskliga rättigheter och jämställdhet i GSFP. I rapporten om referensstudien⁴⁷ fastställer man referensvärden, framhåller framsteg som gjorts och lyfter fram exempel på god praxis.

⁴⁴ Rådets slutsatser om främjande av jämställdhet och integrering av ett jämställdhetsperspektiv vid krishantering, 2760:e mötet i rådet (allmänna frågor), Bryssel den 13 november 2006.

⁴⁵ Övergripande strategi för EU:s genomförande av Förenta nationernas säkerhetsråds resolutioner 1325 och 1820 om kvinnor, fred och säkerhet (15671/1/08 REV 1), 1.12.2008.

⁴⁶ Senast uppdaterad 2012: Implementation of UNSCRs on Women, Peace and Security in the context of CSDP missions and operations (genomförandet av FN:s säkerhetsråds resolutioner om kvinnor, fred och säkerhet inom ramen för GSFP-uppdrag och GSFP-insatser (dok. 5799/12).

⁴⁷ Detta var första gången en referensstudie om integrering av mänskliga rättigheter och jämställdhet genomfördes för GSFP. Studien, vari 21 referensvärden fastställdes för att bedöma i vilken utsträckning mänskliga rättigheter och jämställdhet hade integrerats i GSFP, består av två delar, nämligen i) fallstudier avseende planering och konsekvenser som utförts för sju GSFP-uppdrag och ii) fem frågeformulär till GSFP:s avdelningar – direktoratet för krishantering och planering, den civila planerings- och ledningskapaciteten, EU:s militära stab (EUMS) och Europeiska säkerhets- och försvarsakademin (Esfa) – och alla GSFP-uppdrag.

63. Kapaciteten för jämställdhetsrådgivning inom ramen för GSFP-uppdrag och GSFP-insatser har gradvis utökats för att förbättra jämställdhetsintegreringen och påskynda genomförandet av EU:s politik för kvinnor, fred och säkerhet. När EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet godkändes [december 2018] hade alla civila GSFP-uppdrag jämställdhetsrådgivare inom sin personalstyrka, antingen endast med denna befogenhet eller med dubbla befogenheter⁴⁸. Alla EU:s militära uppdrag och en av de tre militära GSFP-insatserna hade särskilda heltidstjänster för jämställdhetsrådgivning och en jämställdhetsrådgivare med dubbla befogenheter inom den militära planerings- och ledningskapaciteten/EU:s militära stab (EUMS). Inga av dessa tjänster hade dock ännu tillsatts, vilket äventyrar EU:s förmåga att åstadkomma ett effektivt genomförande.
64. Jämställdhetsrådgivarnas huvuduppgift inom GSFP-uppdrag och GSFP-insatser är att ge råd till den högre ledningen om jämställdhetsanalys och integrering av ett jämställdhetsperspektiv vid genomförandet av uppdragets mandat. Jämställdhetsrådgivarnas ansvar kan variera beroende på uppdragets storlek och struktur samt på mandatets slag. De tar emellertid alltid itu med både interna och externa aspekter. **Externt** arbetar jämställdhetsrådgivare direkt eller indirekt (t.ex. genom experter och mentorer inom ämnesområdet) med lokala motparter från värdnationen, t.ex. vid utarbetande av lagstiftning eller inom kapacitetsuppbyggnad för lokala institutioner. **Internt** har jämställdhetsrådgivare ett nära samarbete med uppdragens/insatsernas ledning och andra uppdragsenheter inom strategisk och operativ planerings- och ledningskapacitet. Överlag fungerar jämställdhetsrådgivare som förmedlare och katalysatorer: de identifierar samt ger stöd och råd. De är dock inte ytterst ansvariga för jämställdhetsarbetet och den systematiska integreringen av ett jämställdhetsperspektiv i uppdraget/insatsen, eftersom detta åligger uppdragschefen eller befälhavaren.

⁴⁸ Dubbla befogenheter är en term som avser en tjänsteman med två roller.

65. Inom civila GSFP-uppdrag har kontaktpunkter för jämställdhetsfrågor blivit ett vanligt verktyg som används för att möjliggöra jämställdhetsintegrering vid utförandet av uppdragets mandat. Som ett komplement till sin primära funktion har dessa kontaktpunkter ansvar för jämställdhet och områden med anknytning till kvinnor, fred och säkerhet. Kontaktpunkterna för jämställdhetsfrågor fungerar som en kontaktpunkt och bro mellan jämställdhetsrådgivaren och de olika uppdragsenheterna. Såsom med jämställdhetsrådgivarna beror kontaktpunkternas roll på uppdragets mandat och på deras funktion och uppgifter inom ramen för uppdraget.
66. För att ytterligare överbrygga klyftan mellan politik och praxis har man under 2018 tagit fram och lanserat ett antal operativa riktlinjer för jämställdhetsintegrering för civila GSFP-uppdrag⁴⁹. Syftet med riktlinjerna är att man ska i) underlätta en systematisk integrering av ett jämställdhetsperspektiv och anta politik för jämställdhet, inbegripet att genomföra EU:s politik om kvinnor, fred och säkerhet och ii) främja ett mer enhetligt tillvägagångssätt för jämställdhet, kvinnors egenmakt och agendan för kvinnor, fred och säkerhet inom ramen för uppdrag.

⁴⁹ Den civila insatschefen har utfärdat operativa riktlinjer om jämställdhetsintegrering för uppdragets ledning och personal (dok. EEAS (2018) 747).

Kvinnor, fred och säkerhet vid Europeiska kommissionen

Civilskydd och humanitärt bistånd

67. EU antagit ett jämställdhetsperspektiv för humanitärt bistånd, i vilket man erkänner jämställdhet som ett kvalitetskriterium som bidrar till att säkerställa att humanitärt bistånd når de mest utsatta och på ett effektivt sätt bemöter de specifika behoven för kvinnor, flickor, pojkar, män, samt äldre kvinnor och män. I arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar om jämställdhet inom humanitärt bistånd: olika behov och anpassat bistånd⁵⁰ skisseras EU:s tillvägagångssätt för jämställdhet och könsrelaterat våld inom ramen för humanitärt bistånd. I arbetsdokumentet hänvisas till ramen för kvinnor, fred och säkerhet, till den övergripande strategin för EU:s genomförande av FN:s säkerhetsråds resolutioner 1325 och 1820 om kvinnor, fred och säkerhet och till de 17 indikatorer som antagits av rådet. Arbetsdokumentet innehåller ett kapitel om sexuellt och könsrelaterat våld och EU stöder riktade åtgärder för att bekämpa sådant våld.
68. För att stödja genomförandet av olika politikområden och främja enhetlighet mellan dem har EU infört en köns- och åldersmarkör, som gäller för alla EU-finansierade humanitära projekt sedan januari 2014. Köns- och åldersmarkören är ett verktyg för ansvarsutkrävande där fyra kvalitetskriterier används för att mäta i vilken utsträckning alla EU-finansierade humanitära åtgärder integrerar kön och ålder i förslags-, övervaknings- och slutrapportsetappen.
69. Ramen för kvinnor, fred och säkerhet är därför mycket relevant för EU:s humanitära verksamhet, särskilt när det gäller jämställdhetsintegrering och skydd mot sexuellt och könsrelaterat våld i krissituationer.

⁵⁰ Arbetsdokument från kommissionens avdelningar: *Gender in Humanitarian Aid: Different Needs, Adapted Assistance*, Bryssel, 22.7.2013 SWD (2013) 290 final.

Internationellt samarbete och utveckling

70. Eftersom flickors och kvinnors deltagande och talan på alla nivåer i samhället är avgörande för att uppnå rättvisa och inkluderande samhällen kommer Europeiska kommissionens generaldirektorat för internationellt samarbete och utveckling (GD Internationellt samarbete och utveckling) att fortsätta stärka sina ansträngningar, som en del av genomförandet av EU:s andra handlingsplan för jämställdhet för 2016–2020, för att på ett mätbart sätt bidra till att öka flickors och kvinnors handlingskraft, talan och deltagande i det sociala, ekonomiska och politiska livet, inbegripet under och efter konflikter.
71. EU:s andra handlingsplan för jämställdhet ger en ram för resultatinriktade åtgärder och samordnade insatser. Den innebär en konsolidering av sammanhangen, skälen och prioriteringarna för en förnyad strategi som bekräftar och omvandlar EU:s politik och politiska åtaganden för jämställdhet till ett mer effektivt uppnående av konkreta resultat för flickor och kvinnor, samtidigt som en mer effektiv samordning, ett mer effektivt genomförande och en mer effektiv övervakning av EU:s verksamhet inom detta område främjas. Den innehåller specifika mål för att öka kvinnors handlingskraft och representation samt avskaffa alla former av diskriminering och våld som de utsätts för i alla sammanhang.
72. 2017 års genomföranderapport⁵¹ för EU:s andra handlingsplan för jämställdhet visade att det mest valda målet av EU:s delegationer i partnerutvecklingsländer var att befria flickor och kvinnor från alla former av våld riktade mot dem, både i den offentliga och i den privata sfären.

⁵¹ *Annual implementation report 2017: EU Gender Action Plan II, Gender Equality and Women's Empowerment: Transforming the Lives of Girls and Women through EU External Relations 2016-2020* (årlig genomföranderapport 2017, EU:s andra handlingsplan för jämställdhet: förändring av flickors och kvinnors liv med hjälp av EU:s yttre förbindelser 2016–2020) (SWD (2018) 451 final), 15.10.2018.

73. Detta mål inbegriper en specifik indikator om skydd, genom EU-stödda åtgärder, för alla kvinnor och män i alla åldrar från sexuellt och könsrelaterat våld i krissituationer, och en förteckning över indikatorer föreslås för att mäta effekterna av EU-ledd verksamhet. Dessa indikatorer omfattar, men är inte begränsade till, i) antal EU-partnerländer som rapporterar en minskad förekomst av sexuellt våld som krigsvapen, ii) antal personer som direkt gynnas av program som får stöd från EU vilka särskilt syftar till att stödja civila inom fredsbyggande åtgärder efter konflikter och/eller konfliktförebyggande och iii) procentandelen fredsbevarande och fredsbyggande uppdrag med särskilda bestämmelser för att förbättra säkerheten och statusen för flickor och kvinnor i alla åldrar.
74. Inom ramen för denna tematiska prioritering rapporterades 34 nya initiativ för att stärka kvinnors representation och politiska röst under 2017, även om få var inriktade på fred och säkerhet. De flesta handlade om kvinnors deltagande i politiska processer samt lednings- och valprocesser samt om kvinnoorganisationer och egenmakt åt människorättsförsvarare.

Rättsliga frågor, konsumentfrågor och jämställdhet

75. Eftersom jämställdhet mellan kvinnor och män är ett av EU:s grundläggande värden har Europeiska kommissionen föresatt sig att främja jämställdhet i medlemsstaterna och i hela världen, i linje med det femte målet för hållbar utveckling om jämställdhet. Kommissionens verksamhet är, vilket framgår av dess strategiska engagemang för jämställdhet⁵², inriktad på följande fem prioriterade områden: i) Öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och skapa samma möjligheter till ekonomiskt oberoende för kvinnor och män. ii) Minska skillnaderna i lön, inkomster och pension mellan könen och därmed bekämpa fattigdom bland kvinnor. iii) Främja en jämn könsfördelning i beslutsprocessen. iv) Bekämpa könsrelaterat våld samt stödja och skydda offer. v) Främja jämställdhet och kvinnors rättigheter i hela världen.
76. För närvarande är kvinnors deltagande på arbetsmarknaden ungefär tio procentenheter lägre än mäns. Dessutom är deras lön i genomsnitt 16 % lägre och de befordras mer sällan till arbetsledande ställningar eller chefsbefattningar. Mest anmärkningsvärt av allt är att mindre än 6 % av de större börsnoterade företagen i EU har en kvinnlig VD. Ekonomisk egenmakt för kvinnor är ett viktigt steg mot jämställdhet. Detta betonades också i pelaren för sociala rättigheter som godkändes av Europeiska rådet i november i fjol⁵³. Könsrelaterat våld förblir ett genomgripande problem i EU. En av tre kvinnor utsätts för fysiskt eller sexuellt våld eller bådadera⁵⁴.

⁵² Arbetsdokument från kommissionens avdelningar: *Strategic Engagement for Gender Equality 2016-2019* (strategiskt engagemang för jämställdhet 2016–2019) (SWD (2015) 278 final), 3.12.2015.

⁵³ Rapport från kommissionens generaldirektorat för rättsliga frågor och konsumentfrågor (april 2018) om jämställdheten mellan kvinnor och män i EU. ⁵³ Könsrelaterat våld förblir ett genomgripande problem i EU. En av tre kvinnor utsätts för fysiskt eller sexuellt våld eller bådadera.

⁵⁴ Källa: Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (mars 2014). Violence against women: an EU-wide survey. Main results report (våld mot kvinnor: en undersökning omfattande hela EU, rapport om huvudsakliga resultat).

77. Kommissionen utnyttjar alla tillgängliga instrument för att uppnå de prioriteringar som fastställs i dess strategiska engagemang. Dessa inbegriper i) övervakning av befintlig lagstiftning, bland annat om lönediskriminering, tillgång till varor och tjänster, förbud mot sexuella trakasserier på arbetsplatsen, skydd för gravida arbetstagare, inklusive mot uppsägning, minimistandarder för offers rättigheter och europeiska skyddsorder, ii) förslag till ny lagstiftning om exempelvis införande av betald pappaledighet, föräldraledighet och ledighet för vård av anhörig för alla arbetstagare, inklusive icke-överförbara perioder av föräldraledighet för pappor och mammor, och förbättrad insyn i tillsättningen av styrelseledamöter i de största börsnoterade företagen och iii) anslutning till Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (Istanbulkonventionen⁵⁵).
78. Kommissionen för och genomför även en politik med ett antal beståndsdelar, såsom i) handlingsplanen för att åtgärda löneklyftan mellan kvinnor och män⁵⁶, som innehåller en bred och samstämmig uppsättning av över 20 konkreta åtgärder som ska genomföras under 2018–2019 och ii) kontrollen av medlemsstaterna genom den årliga ekonomiska övervakningen inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Kommissionen finansierar initiativ från det civila samhället såväl som nationella myndigheters projekt genom programmet Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap och bidrar, tillsammans med Eurostat och Europeiska jämställdhetsinstitutet (EIGE), till insamling av jämförbara uppgifter av god kvalitet om jämställdhet från EU:s alla medlemsstater.

⁵⁵ Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet, CETS nr 210, 11.5.2011.

⁵⁶ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén: *EU:s handlingsplan 2017–2019 – Åtgärda löneklyftan mellan kvinnor och män* (COM(2017) 678 final), 20.11.2017.

Grannskapspolitik och utvidgningsförhandlingar

79. I 2015 års översyn av den europeiska grannskapspolitiken⁵⁷ anges specifikt att ytterligare insatser kommer att göras för att integrera och stärka genomförandet av säkerhetsrådets resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och dess efterföljande resolutioner och för att åstadkomma ett jämställdhetsperspektiv i planeringen, genomförandet och uppföljningen av den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Dessutom anges i de 20 resultat för 2020 som antogs 2017 av EU:s medlemsstater och de sex östeuropeiska partnerländerna i det östliga partnerskapet att jämställdhet är en övergripande fråga. Denna fråga tas också upp i ett antal fristående mål med anknytning till förstärkt säkerhetssamarbete, särskilt för att stödja konfliktlösning och krisförebyggande.
80. I 2016 års meddelande om EU:s utvidgningspolitik⁵⁸ framhölls att "[d]et krävs ytterligare arbete för att garantera jämställdhet, [...] särskilt på arbetsmarknaden [...] och åtgärda könsrelaterat våld". Alla utvidgningsländer utom ett har ratificerat Istanbulkonventionen, som har en specifik artikel om väpnade konfliktsituationer och fredstider (artikel 2.3). Ytterligare ansträngningar krävs av de länder i det östliga partnerskapet som ännu inte har ratificerat konventionen.
81. Agendan för kvinnor, fred och säkerhet och EU:s andra handlingsplan för jämställdhet utgör relevanta politiska ramar för undanröjande av alla former av diskriminering och våld som kvinnor och flickor utsätts för. Som svar på olösta konflikter och den försämrade säkerhetssituationen i vissa delar av grannskapsregionen håller ett antal åtgärder på att genomföras. Dessa syftar till att i) öka kvinnors deltagande i fredsbyggande initiativ, ii) stärka de lokala intressenternas kapacitet inom konfliktförebyggande på lokal nivå och iii) stärka intern säkerhetsexpertis för att fastställa en övergripande strategi för förebyggande av våldsbejakande extremism.

⁵⁷ Gemensamt meddelande till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – *Översyn av den europeiska grannskapspolitiken* (JOIN (2015) 50 final), 18.11.2015.

⁵⁸ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén: 2016 års meddelande om EU:s utvidgningspolitik, COM(2016) 715 final, 9.11.2016.

Utrikespolitiska instrument

82. I förordningen om inrättande av ett instrument som bidrar till stabilitet och fred⁵⁹ fastställs jämställdhet mellan könen och kvinnors egenmakt som en övergripande fråga som om möjligt ska tas med i alla åtgärder, även i programplaneringen. I skäl 7 i förordningen görs en specifik hänvisning till Förenta nationernas säkerhetsråds resolutioner nr 1325(2000) och 1820(2008) om kvinnor, fred och säkerhet och behovet av att bekämpa våld mot kvinnor i konfliktsituationer och främjandet av kvinnors deltagande i fredsbyggande framhålls.
83. Artikel 3 i förordningen⁶⁰, som täcker reaktionen på krissituationer eller vid framväxande kriser för att förhindra konflikter, inbegriper specifika bestämmelser om stöd till genomförande av FN:s säkerhetsråds resolution 1325(2000) om kvinnor, fred och säkerhet. Dessa är avsedda att i) säkra att kvinnors särskilda behov i kris- och konfliktsituationer hanteras på ett fullgott sätt, ii) säkra att kvinnliga kombattanter situation beaktas inom ramen för åtgärder gällande demobilisering och återintegrering av före detta kombattanter och deras familjer och iii) förstärka kvinnors roll i utvecklingen av det civila samhället och deras deltagande i den politiska processen samt i den civila övervakningen av säkerhetssystemet.

⁵⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 230/2014 av den 11 mars 2014 om inrättande av ett instrument som bidrar till stabilitet och fred, (EUT L 77, 15.3.2014, s. 1).

⁶⁰ Förordning (EU) nr 230/2014.

84. Tillägget av kapacitetsuppbyggnad till stöd för säkerhet och utveckling⁶¹ som en ny typ av stöd till instrumentet som bidrar till stabilitet och fred gör det möjligt för EU att stödja partnerländerna på ett mer effektivt sätt för att bygga upp deras kapacitet att själva förebygga och hantera kriser. Genom ändringen av förordningen om inrättande av ett instrument som bidrar till stabilitet och fred kan militära aktörer ges stöd för att utföra utvecklings- och säkerhetsrelaterad verksamhet inom ramen för utvecklingsuppgifter under exceptionella och tydligt definierade omständigheter, dvs. om icke-militära aktörer inte kan utföra dem, om det föreligger ett hot mot förekomsten av fungerande statliga institutioner eller skyddet av mänskliga rättigheter och om konsensus råder mellan det berörda partnerlandet och EU om att militära aktörer är centrala för att bevara, upprätta eller återupprätta de förutsättningar som är nödvändiga för en hållbar utveckling, inbegripet vid kriser och i bräckliga eller instabila sammanhang och situationer. Inom ramen för kapacitetsuppbyggnad till stöd för säkerhet och utveckling beaktas vid åtgärderna kvinnors särskilda behov i specifika kris- och konfliktsituationer.

⁶¹ Gemensamt meddelande till Europaparlamentet och rådet: *Kapacitetsuppbyggnad till stöd för säkerhet och utveckling – möjliggöra för partnerländerna att förebygga och hantera kriser*, (JOIN (2015) 17 final), 28.4.2015.

Bilaga II: Ordlista

I ordlistan anges hur vissa vanligen förekommande termer används i detta dokument.

Kombinerad strategi

Sedan 1996 har kommissionen åtagit sig att följa en kombinerad strategi för att uppnå jämställdhet. Denna strategi inbegriper integrering av ett jämställdhetsperspektiv i all politik, samtidigt som även specifika åtgärder vidtas för att undanröja, förebygga eller åtgärda klyftor mellan kvinnor och män. Strategierna går hand i hand med varandra och den ena kan inte ersätta den andra⁶².

Särskilda insatser

Åtgärder inriktade på en särskild grupp och avsedda att undanröja och förebygga diskriminering eller att kompensera för nackdelar som uppstår på grund av befintliga attityder, beteenden och strukturer. Insatser som syftar till att främja tillgång för vissa kategorier av personer, i detta särskilda fall kvinnor, till rättigheter som de är garanterade, i samma utsträckning som andra kategorier, i detta särskilda fall män⁶³.

Genus

Genus avser de sociala attribut och möjligheter som hänger samman med att vara man respektive kvinna och förhållandet mellan kvinnor och män samt flickor och pojkar, såväl som förhållandet mellan kvinnor och män sinsemellan. Dessa attribut, möjligheter och förhållanden är socialt konstruerade och lärs in genom socialiseringsprocesser. De är specifika för ett visst sammanhang/en viss tid och kan förändras. Genus avgör vad som förväntas, tillåts och värderas hos en kvinna eller en man i ett givet sammanhang.

⁶² <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/what-is-gender-mainstreaming>

⁶³ http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions#Specific_actionmeasure

Genus är inte synonymt med ordet ”kön”. Kön går tillbaka till de biologiska skillnaderna mellan män och kvinnor. Dessa skillnader är universella och tidlösa. De varierar varken rumsligt (olika länder) eller tidsmässigt (olika tidsperioder)⁶⁴.

I de flesta samhällen finns det skillnader och ojämlikheter mellan kvinnor och män vad gäller tilldelade ansvarsområden, aktiviteter som utförs, tillgång till och kontroll av resurser samt möjligheter till beslutsfattande. Genus utgör en del av det bredare sociokulturella sammanhanget. Andra viktiga kriterier för sociokulturell analys inbegriper klass, ras, fattighedsnivå, etnisk grupp, religion och ålder. Könroller och förhållanden mellan könen ändras ofta under och efter väpnade konflikter. Det är viktigt att notera att genus inte bara handlar om kvinnor, utan om socialt konstruerade skillnader i förhållanden mellan kvinnor och män, vilket kan leda till skillnader i tillgång till makt, hälsa, kunskap etc. Könsperspektivet gäller sålunda även mäns roller.

Jämställdhet

Detta avser lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för kvinnor och män samt flickor och pojkar. Jämställdhet betyder inte att kvinnor och män ska bli likadana utan att kvinnors och mäns rättigheter, skyldigheter och möjligheter inte ska bero på huruvida de föds som man eller kvinna. Jämställdhet innebär att intressen, behov och prioriteringar för både kvinnor och män beaktas, samtidigt som mångfalden hos olika grupper av kvinnor och män erkänns. Jämställdhet är inte en kvinnofråga utan bör gälla män, och fullt ut engagera dessa, i samma utsträckning som kvinnor. Jämställdhet mellan kvinnor och män ses både som en människorättsfråga och som en förutsättning, och indikator, för en hållbar utveckling som sätter människan i centrum⁶⁵.

⁶⁴ <http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions>

⁶⁵ <http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions>

Jämställdhetsintegrering

Jämställdhetsintegrering innebär (om)organisering, förbättring, utveckling och utvärdering av beslutsprocesser, så att ett jämställdhetsperspektiv införlivas i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, av de aktörer som normalt sett deltar i beslutsfattandet⁶⁶. Integrering av ett jämställdhetsperspektiv är en process där man bedömer följderna för kvinnor och män av planerade åtgärder, inklusive lagstiftning, politiska åtgärder eller program, inom alla områden och på alla nivåer. Det är ett sätt att integrera såväl kvinnors som mäns specifika frågor och erfarenheter i utformningen, genomförandet, övervakningen och uppföljningen av strategier och program på alla politiska, ekonomiska och samhällsliga områden, så att åtgärderna gagnar kvinnor och män lika mycket och ojämlikheten inte blir bestående. Det slutliga målet är att uppnå jämställdhet⁶⁷.

Alla EU:s yttre åtgärder i konfliktdrabbade och instabila situationer bör grunda sig på en noggrann konfliktanalys som i sin tur bygger på en gedigen jämställdhetsanalys, med ambitionen att förändra sociala relationer och sociala normer som råder under konflikter.

Inom ramen för allt konfliktförebyggande och övrig politik som genomförs i konfliktdrabbade eller riskutsatta situationer ska särskilda jämställdhetsmål utarbetas. Detta kommer att ge en god grund för jämställdhetsinkluderande strategier och övervakning av framstegen. En viktig del av jämställdhetsintegrering är att se till att alla allmänna mål är jämställdhetsinriktade (t.ex. att de innebär att transparenta och jämställdhetsinriktade kriterier införs för beslutsfattande befattningar), vilket skulle kunna leda till att ett jämställdhetsperspektiv integreras i en allmän process.

⁶⁶ <https://www.coe.int/en/web/genderequality/what-is-gender-mainstreaming>

⁶⁷ <http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions>

Jämställdhetsanalys

Jämställdhetsanalys är en kritisk granskning av hur skillnader vad gäller könsroller, aktiviteter, behov, möjligheter och rättigheter/förmåner påverkar män, kvinnor, flickor och pojkar i vissa situationer eller sammanhang. I en jämställdhetsanalys undersöks förhållandet mellan kvinnor och män och deras tillgång till och kontroll av resurser och de begränsningar som de ställs inför i förhållande till varandra. En jämställdhetsanalys bör integreras i alla sektorsbedömningar eller lägesanalyser för att säkerställa att könsrelaterade orättvisor och ojämlikheter inte förvärras genom de åtgärder som vidtas och att, om möjligt, ökad jämlikhet och rättvisa i förhållandet mellan könen främjas.

För att säkerställa att de inte orsakar någon skada måste alla EU:s insatser i konfliktdrabbade och instabila situationer bygga på en konfliktanalys som inbegriper en gedigen jämställdhetsanalys, dvs. vid insatsen ska hänsyn tas till mäns och kvinnors potentiellt olika situationer och till maktförhållandena mellan olika delar av befolkningen genom de formella och informella institutionerna i ett samhälle.

En jämställdhetsanalys kommer att avslöja mönster för inkludering och utestängning, som grundar sig på kön och på en rad andra faktorer såsom socioekonomisk klass, etnicitet och religion, ålder, (nedsatt) funktionsförmåga, geografiskt ursprung, sexuell läggning, civilstånd, föräldraskap, utbildningsnivå etc. och är därför en avgörande del av meningsfulla och läges- och konfliktanalyser.

Sexuellt och könsrelaterat våld

Sexuellt och könsrelaterat våld är en övergripande term för varje skadlig handling som begås mot en persons vilja och bygger på socialt tillskrivna (köns)skillnader mellan män och kvinnor. Sexuella och könsrelaterade våldshandlingar utgör brott mot ett antal universella mänskliga rättigheter som skyddas av internationella instrument och konventioner. Många – men inte alla – former av sexuellt och könsrelaterat våld är olagliga och brottsliga enligt nationell lagstiftning och politik. Runt om i världen drabbas fler kvinnor och flickor än pojkar och män av sexuellt och könsrelaterat våld. Det är emellertid viktigt att notera att även män och pojkar kan utsättas för könsrelaterat våld, inbegripet sexuellt våld.

Det finns ingen gemensamt överenskommen definition av sexuellt våld. Definitioner som vanligen används inbegriper varje handling av sexuell natur eller försök till sexuell handling som genomförs genom tvång.

Våldtäkt och andra former av sexuellt våld som begås i samband med en internationell eller icke-nationell väpnad konflikt utgör brott mot internationell humanitär rätt. Alla parter i en väpnad konflikt måste iakttä förbudet mot sexuellt våld.

Alla stater är skyldiga att lagföra förövarna. Våldtäkt och andra former av sexuellt våld är förbjudet enligt den traktaträtt (den fjärde Genèvekonventionen och tilläggsprotokollen I och II) och sedvanerätt som gäller för både internationella och icke-nationella väpnade konflikter⁶⁸.

⁶⁸ <https://www.icrc.org/en/document/sexual-violence-armed-conflict-questions-and-answers>
<https://www.icrc.org/eng/resources/documents/statement/2013/united-nations-women-statement-2013-10-16.htm>

Könsrelaterat våld och *våld mot kvinnor* är termer som ofta används parallellt eftersom könsrelaterat våld framför allt utövas av män mot kvinnor och flickor. Det är dock viktigt att behålla den könsrelaterade aspekten av begreppet eftersom detta belyser att våld mot kvinnor är ett uttryck för maktobalanser mellan kvinnor och män⁶⁹.

Sexuellt våld innebär att förövaren begår en handling av sexuell natur mot en eller flera personer eller får denna person eller dessa personer att delta i en handling av sexuell natur genom våld eller genom hot om våld eller tvång, t.ex. pga. rädsla för våld, tvång, kvarhållande, psykologiskt förtryck eller maktmissbruk mot denna person eller dessa personer eller någon annan person eller genom att utnyttja en miljö som kännetecknas av tvång eller denna persons eller dessa personers oförmåga att ge verkligt samtycke⁷⁰.

Sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp

Sexuellt utnyttjande avser varje faktiskt missbruk eller försök till missbruk av en persons utsatta situation, skillnader i maktförhållanden eller förtroende för sexuella syften, vilket inbegriper, men inte är begränsat till, att dra ekonomisk, social eller politisk nytta av sexuellt utnyttjande av en annan människa. Sexuella övergrepp avser faktiska fysiska kränkningar av sexuell natur eller hot om sådana kränkningar, antingen med våld eller under ojämlika villkor eller tvång⁷¹.

EU kommer att säkerställa nolltolerans för sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp. Detta kommer att uppnås genom befintliga mekanismer för ansvarsskyldighet för alla som är anställda eller utplacerade av eller utgör stödpersonal till EU, inbegripet utstationerad eller kontraktsanställd personal. Genom dessa mekanismer kommer alla anklagelser om sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp att tas itu med på ett snabbt, effektivt och rättvist sätt.

Mekanismer som rör brott mot uppförandekoder och uppförandenormer är en fråga för förvaltningshierarkin och personalavdelningen, inte för rådgivare avseende mänskliga rättigheter och jämställdhet.

⁶⁹ <http://eige.europa.eu/gender-based-violence/what-is-gender-based-violence>

⁷⁰ Internationella brottmålsdomstolens Elements of Crimes (förteckning över brott).

⁷¹ I linje med FN-standarder (ST/SGB/2003/13) och de definitioner som används i Upgraded Generic Standards of Behaviour (uppgraderade allmänna uppförandenormer) från mars 2018 (6877/18).

-

Övervakning

En pågående process för att spåra information utifrån särskilda parametrar och se till att mål uppnås.

Översyn

Regelbunden utvärdering av resultaten av en insats, med särskilt fokus på de operativa aspekterna.

Utvärdering

Systematisk användning av bevis för att bedöma hur väl politiken uppnår sina mål och framför allt varför den är eller inte är verkningsfull.

Bilaga III: FN:s säkerhetsråds resolution 1325 och därpå följande resolutioner om kvinnor, fred och säkerhet

FN:s säkerhetsråd resolution 1325, som antogs den 31 oktober 2000, är den första resolutionen som behandlar de väpnade konflikternas oproportionerliga och unika följder för kvinnor. I den stärks tidigare internationella och regionala rättsliga åtaganden och konventioner rörande kvinnor, fred och säkerhet och en rad nya principer fastställs. Det betonas att det är nödvändigt att kvinnor deltar på ett jämlikt och meningsfullt sätt som aktiva aktörer i förebyggande av konflikter, konfliktlösning, fredsförhandlingar, fredsbyggande åtgärder, fredsbevarande verksamhet, humanitära åtgärder och återuppbyggnad efter konflikter. Medlemsstaterna uppmanas att se till att kvinnor deltar på ett jämlikt sätt och är fullständigt involverade i alla insatser för att upprätthålla och främja fred och säkerhet. Dessutom uppmanas alla aktörer att öka kvinnors deltagande och införliva ett jämställdhetsperspektiv i samtliga FN-insatser för fred och säkerhet, inklusive avvärjning, demobilisering och återanpassning samt reform av säkerhetssektorn.

Den 19 juni 2008 antog FN:s säkerhetsråd resolution 1820 om sexuellt våld i konflikter, där en uttrycklig koppling görs mellan sexuellt våld som en krigstaktik och upprätthållande av internationell fred och säkerhet. Genom FN:s säkerhetsråds resolution 1820 stärks resolution 1325 genom att det konstateras att sexuellt våld ofta är allmänt utbrett och systematiskt och kan hindra återställandet av internationell fred och säkerhet. Säkerhetsrådet har nu ett tydligt mandat att ta itu med sexuellt och könsrelaterat våld, inklusive genom sanktioner och utbildning som ska ge personal på fältet bättre möjligheter att förhindra och arbeta med detta. I resolutionen betonas att sexuellt våld som beväpnade personer utövar mot civila utgör en krigsförbrytelse, och man kräver att parterna i väpnade konflikter omedelbart vidtar lämpliga åtgärder för att skydda civila mot sexuellt våld, bland annat genom utbildning av trupperna och disciplinära åtgärder.

I FN:s säkerhetsråds resolution 1888, som antogs den 30 september 2009, upprepar man att sexuellt våld förvärrar väpnade konflikter och förhindrar internationell fred och säkerhet. I resolutionen efterlyser man också att ledarskapet ska ta itu med konfliktrelaterat sexuellt våld och att expertgrupper ska utplaceras när sexuellt våld utövas under konflikter. I FN:s säkerhetsråds resolution 1889, som antogs den 5 oktober 2009, fokuserar man på fredsbyggande åtgärder efter konflikter och kvinnors deltagande i alla skeden av fredsprocesser och efterlyser att indikatorer utarbetas för att mäta genomförandet av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 (2000).

Den 16 december 2010 antog FN:s säkerhetsråd resolution 1960, i vilken man upprepar uppmaningen om att sexuellt våld i konflikter måste upphöra samtidigt som man upprättar en förteckningsmekanism. Resolutionen är ett direkt politiskt budskap om att sexuellt våld får konsekvenser, såsom uppförande på förteckningen i generalsekreterarens årsrapporter, hänskjutande till FN:s sanktionskommittéer och till ICC, internationellt fördömande och gottgörelse.

FN:s säkerhetsråds resolution 2106 antogs den 24 juni 2013 i syfte att genomföra nuvarande skyldigheter i resolution 1325 och följa snarare än att skapa nya strukturer och initiativ. Den är också inriktad på kvinnors deltagande i kampen mot sexuellt våld och stöder tillgång till rättsmedel.

Den 18 oktober 2013 antog FN:s säkerhetsråd resolution 2122, där man fastställer konkreta metoder för att komma till rätta med kvinnors begränsade deltagande och erkänner behovet av att ta itu med de bakomliggande orsakerna till väpnade konflikter och säkerhetsrisker som drabbar kvinnor samt uttryckligen bekräftar behovet av en integrerad strategi för hållbar fred. I resolutionen sammankopplas även nedrustning och jämställdhet i och med att vapenhandelsfördraget omnämns.

I FN:s säkerhetsråds resolution 2242, som antogs den 13 oktober 2015, uppmanar man till bedömning av strategier och resurser för genomförandet av agendan för kvinnor, fred och säkerhet och efterlyser ökad finansiering av jämställdhetsinriktade utbildningar, analyser och program. Samtidigt betonar man vikten av samarbete med det civila samhället och insisterar på att jämställdhet bör betraktas som en övergripande fråga som ingår i agendor för terrorismbekämpning/motverkande av våldsbejakande extremism.

Vidare har agendan för kvinnor, fred och säkerhet ytterligare utvidgats genom två efterföljande resolutioner från FN:s säkerhetsråd, dvs. resolution 2272 (2016) om sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp och resolution 2331 (2016) om människohandel under konflikter.

Bilaga IV: Icke-uttömmande policyförteckning avseende kvinnor, fred och säkerhet

- Övergripande strategi för EU:s genomförande av Förenta nationernas säkerhetsråds resolutioner 1325 och 1820 om kvinnor, fred och säkerhet, Europeiska unionens råd (2008 – dok. 15671/1/08)
- Indikatorer för den övergripande strategin för EU:s genomförande av Förenta nationernas säkerhetsråds resolutioner 1325 och 1820 om kvinnor, fred och säkerhet (2010 – dok. 11948/10)
- *Report on the EU Indicators for the Comprehensive Approach to the EU implementation of the UNSCRs 1325 and 1820 on women, peace and security* (rapport om EU:s indikatorer för den övergripande strategin för EU:s genomförande av Förenta nationernas säkerhetsråds resolutioner 1325 och 1820 om kvinnor, fred och säkerhet) (2011 – dok. 9990/11)
- Implementation of UNSCRs on Women, Peace and Security in the context of CSDP missions and operations (genomförande av FN:s säkerhetsråds resolutioner om kvinnor, fred och säkerhet inom ramen för GSFP-uppdrag och GSFP-insatser) (dok. 7109/12)
- EU:s strategiska ram och handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati (2012 – dok. 11855/12)
- *Second Report on the EU Indicators for the Comprehensive Approach to the EU implementation of the UNSCRs 1325 and 1820 on women, peace and security* (andra rapporten om EU:s indikatorer för den övergripande strategin för EU:s genomförande av Förenta nationernas säkerhetsråds resolutioner 1325 och 1820 om kvinnor, fred och säkerhet) (2014 – dok. 6219/14)
- Non Paper on Ending Sexual Violence in Conflict — A Guide to Practical actions at EU level (icke-officiellt dokument om att få slut på sexuellt våld i konflikter – en vägledning för praktiska åtgärder på EU-nivå) (2014 – dok. PSC MD 155/14)
- Lägesrapport om Non Paper on Ending Sexual Violence in Conflict — A Guide to Practical actions at EU level (2015)
- The EU input to the Global Study on WPS (EU:s bidrag till den globala studien om kvinnor, fred och säkerhet) (2015 – dok. 7595/15)
- Handlingsplanen för jämställdhet 2016–2020 i EU:s yttre förbindelser (2015 – dok. 13201/15) och det dithörande gemensamma arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar (2015 – dok. SWD (2015) 182 final)
- *The Commission's Strategic Engagement for Gender Equality 2016–2019* (kommissionens strategiska engagemang för jämställdhet 2016–2019) (dok. 2015 – SWD (2015) 278 final)
- EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati 2015–2019 (2015 – dok. 10897/15)
- 15th anniversary and Global Review of UNSCR 1325 on Women, Peace and Security — Commitments of the EU and its Member States (15-årsjubileum och global översyn av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet – EU:s och dess medlemsstaters åtaganden) (2015 – dok. 12904/15)

- Den globala strategin för Europeiska unionens utrikes- och säkerhetspolitik (2016)
- Rådets slutsatser om den globala strategin för Europeiska unionens utrikes- och säkerhetspolitik (2016 – dok. 13202/16)
- EU:s globala strategi: genomförandeplanen för säkerhet och försvar (2016 – dok. 14392/16)
- Rådets slutsatser om genomförande av EU:s globala strategi på säkerhets- och försvarsområdet (2016 – dok. 14149/16)
- *Report on the Baseline Study on integrating human rights and gender into the European Union's Common Security and Defence Policy* (rapport om referensstudien om integrering av mänskliga rättigheter och jämställdhet i den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (2016 – dok. 15726/16)
- *Code of Conduct and Discipline for EU Civilian CSDP Missions* (uppförandekod och regler för EU:s civila GSFP-uppdrag) (2016 – dok. 12076/16)
- Upgraded Generic Standards of Behaviour for CSDP Missions and Operations (uppggraderade allmänna uppförandenormer för GSFP-uppdrag och GSFP-insatser) (2018 – dok. 6877/18)
- Reviderade indikatorer för den övergripande strategin för EU:s genomförande av FN:s säkerhetsråds resolutioner 1325 och 1820 om kvinnor, fred och säkerhet (2016 – dok. 10805/16)
- Andra lägesrapporten om Non Paper on Ending Sexual Violence in Conflict — A Guide to Practical actions at EU level (2016 — doc. PSC MD 17/16)
- Tredje lägesrapporten om Non Paper on Ending Sexual Violence in Conflict — A Guide to Practical actions at EU level (2016 – dok. 14329/16)
- 2017/NON-PAPER EEAS PAG informal ROADMAP & WORK PLAN on Gender/Gender Equality, Women's Empowerment and the implementation of UNSC Resolution 1325 on Women, Peace and Security (2017//icke-officiellt dokument från Europeiska utrikestjänstens chefsrådgivare för jämställdhet – informell färdplan och arbetsplan om kön, jämställdhet, kvinnors egenmakt och genomförande av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet) (2017 – dok. WK 665/2017 INIT)
- Europeiskt samförstånd om utveckling (2017 – dok. 9459/17) och det gemensamma meddelandet *En strategi för resiliens i EU:s yttre åtgärder* (2017 – dok. JOIN(2017) 21 final